

W numerze m.in.:

- ***kronika działalności bibliotek publicznych (styczeń '97 –czerwiec '98)***
- ***80 rocznica odzyskania niepodległości***
- ***znaczenie indywidualnej pracy z czytelnikiem dziecięcym i młodzieżowym***
- ***poprawna redakcja pism***
- ***Ponadzakładowy Układ Zbiorowy Pracy wpisany do Rejestru***
- ***pomoce metodyczne***

Pomagamy sobie w pracy

opolski kwartalnik
informacyjno-metodyczny

3-4/98

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Emanuela Smółki
w Opolu

POMAGAMY SOBIE W PRACY
Opolski kwartalnik informacyjno-metodyczny

Rocznik XLIII

Nr 3-4

Opole 1998

Zespół redakcyjny:

Małgorzata Bartoszevska
Alicja Bujak
Joanna Czarkowska-Pasierbińska
Hanna Jamry
Violetta Łabędzka
Piotr Polus
Anna Śliwińska

ISSN 1427-8936

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki
45-081 Opole, ul. Piastowska 18 - 20
Tel.red. 453-64-74

Pracownia Małej Poligrafii WBP w Opolu
Nakład 200 egz.

Spis treści

- Piotr Polus
*Kronika działalności bibliotek publicznych w woj. opolskim
(styczeń - grudzień 1997 r. – styczeń - czerwiec 1998 r.)* 5
- Sławomir Horbowy
*Znaczenie indywidualnej pracy z czytelnikiem dziecięcym
i młodzieżowym w małej bibliotece publicznej* 18
- Alicja Bujak
*Sporządzanie i układ rzeczowy pism
cz.1 Poprawna redakcja pism* 22
- Arkadiusz Lelek
*Droga do niepodległości.
W 80. rocznicę odzyskania niepodległości* 31
- Aleksandra Paniewska
*Wiersze dla dzieci Juliana Tuwima
Zgadywanki literackie dla najmłodszych* 46
- Nowości o Śląsku Opolskim 51
- Ponadzakładowy Układ Zbiorowy 57
- Małgorzata Bartoszevska
Czy znasz te dinozaury? (wkładka)

Kronika działalności bibliotek publicznych w woj. opolskim
(styczeń - grudzień 1997 r. – styczeń - czerwiec 1998 r.)

Powódź w lipcu 1997 r. oraz wydanie numeru specjalnego „Pomagamy sobie w pracy” poświęconego powodzi spowodowały opóźnienie w publikacji „Kroniki działalności bibliotek”. Pragnąc nadrobić to opóźnienie prezentujemy „Kronikę” za półtora roku.

1. Podstawowe dane liczbowe

1997 r.

W 1997 r. w woj. opolskim działało 320 bibliotek publicznych (w 1996 r. – 327): 1 WBP, 3 MBP, 27 MiGBP, 35 GBP, 254 filie biblioteczne oraz 26 punktów bibliotecznych.

Z sieci bibliotek publicznych ubyło 8 bibliotek i 13 punktów bibliotecznych. Powstała jedna filia biblioteczna w Roszkowicach (gm. Byczyna).

W 1997 r. w bibliotekach publicznych woj. opolskiego zarejestrowano ogółem 178.431 czytelników (w 1996 r. 183.462).

Czytelnicy wypożyczyli na zewnątrz 3.204.210 książek (w 1996 r. 3.404.631).

W bibliotekach przybyło ogółem 118.709 książek (w 1996 r. 98.175), w tym z zakupu 63.580 wol. (w 1996 r. 57.180).

I półrocze 1998 r.

Do 30 czerwca 1998 r. w woj. opolskim działało 320 bibliotek publicznych. Z sieci nie ubyła żadna biblioteka.

W I półroczu 1998 r. w naszych bibliotekach zarejestrowano 130.466 czytelników (w I półroczu 1997 r. – 135.690).

Czytelnicy wypożyczyli na zewnątrz 1.698.562 książki (w I półroczu 1997 roku – 1.801.802).

W bibliotekach samorządowych przybyło ogółem 48.958 książek, w tym z zakupu 34.130 wol.

2. Jubileusze bibliotek

1997 r.

– 50 lat działalności obchodzili:

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Baborowie, Filia Biblioteczna w Twardawie (gm. Głogówek), Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu.

I półrocze 1998 r.

– 50 lat działalności obchodzili:

Miejska Biblioteka Publiczna w Brzegu

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Namysłowie

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Paczkowie

Gminna Biblioteka Publiczna w Chrzastowicach

– 35 lat działalności obchodzili:

Filia biblioteczna w Przyworach (gm. Tarnów Opolski)

Filia biblioteczna w Raszowej (gm. Tarnów Opolski)

3 Jubileusze pracowników bibliotek

1997 r.

– 40 lat pracy:

Jadwiga Mędryk, GBP w Skoroszycach

Czesław Baliga, WBP w Opolu

Karol Nowak, WBP w Opolu

– 35 lat pracy:

Elżbieta Piwowarczyk, GBP w Skoroszycach

Maria Jakubiec, MBP w Kędzierzynie–Koźlu

Henryka Trojan, MBP w Kędzierzynie–Koźlu

Mirosława Pawliczek, MBP w Kędzierzynie–Koźlu

Eugenia Gałązka, MiGBP w Korfantowie

Maria Kęska, MiGBP w Nysie

Ambroży Wójcik, WBP w Opolu

– 30 lat pracy

Tadeusz Chrobak, dyr. WBP w Opolu

Maria Winnik, MiGBP w Prudniku

Józefa Brodziak, MiGBP w Paczkowie

Halina Dąbrowska, MiGBP w Nysie

Maria Zalewska, MiGBP w Nysie

Maria Gutka, MiGBP w Niemodlinie

Ewa Truss, MBP w Brzegu

Lucja Wajda, MBP w Brzegu

Wanda Podyma, MiGBP w Kluczborku
Barbara Hetmańska, WBP w Opolu
Teresa Mazur, WBP w Opolu
Jadwiga Otoła, WBP w Opolu

– 25 lat pracy:

Agata Zaremba, MiGBP Kluczbork
Grażyna Trzemżalska, MBP w Kędzierzynie–Koźlu
Maria Dudek, MBP w Kędzierzynie–Koźlu
Helena Grądowska, MiGBP w Głuchołazach
Lucja Fojter, GBP w Lubszy
Alicja Gumienna, MBP w Opolu
Krystyna Niesłony, MiGBP w Ozimku
Janina Tyszecka, MiGBP w Wołczynie
Maria Kotzwander, WBP w Opolu
Stanisława Chmiel, WBP w Opolu

– 20 lat pracy:

Grażyna Antonowicz, GBP w Cisku
Krystyna Grodzka, MiGBP w Nysie
Danuta Figurniak, MiGBP w Nysie
Maria Cedrych, MBP w Opolu
Elżbieta Kampa, MBP w Opolu
Jadwiga Lech, MBP w Opolu
Małgorzata Malosek, MBP w Opolu
Maria Szary, MBP w Opolu
Gertruda Sklorz, MiGBP w Ozimku
Bogusława Mudry, GBP w Pokoju
Janina Stanis, MiGBP w prudniku
Lidia Rempalska, GBP w Tułowicach
Grażyna Szczurek, GBP w Turawie
Urszula Cichoń, GBP w Walcach
Hanna Jamry, WBP w Opolu
Miroslawa Waluś, WBP w Opolu

I półrocze 1998 r.

– 40 lat pracy:

Joanna Wieszołek, MiGBP w Zawadzkiem

– 35 lat pracy:

Maria Zielińska, MBP w Brzegu
Elżbieta Frey, GBP w Jemielnicy

- 30 lat pracy:

Adela Młynek, GBP w Dobrzeniu Wielkim
Alicja Kiwus, GBP w Murowie
Teresa Kowalska, MiGBP w Nysie
Halina Kała, MiGBP w Strzelcach Opolskich

- 25 lat pracy:

Danuta Solińska, MBP w Brzegu
Ewa Krzeszowska, MiGBP w Głuchołazach
Inga Gabrielczyk, MiGBP w Krapkowicach
Renata Pańka, MiGBP w Strzelcach Opolskich
Adamina Karp, GBP w Strzeleczkach
Maria Kopaniecka, MiGBP w Wołczynie
Irena Kulpok, MiGBP w Zdzieszowicach
Tadeusz Zarwański, WBP w Opolu

- 20 lat pracy:

Teresa Salbierz, GBP w Izbicku
Krystyna Tomanek, MiGBP w Krapkowicach
Helena Czok, MiGBP w Strzelcach Opolskich
Gabriela Porada, MiGBP w Strzelcach Opolskich
Eryka Sobota, GBP w Strzeleczkach
Regina Kapalka, WBP w Opolu
Piotr Polus, WBP w Opolu

4. Emerytury i renty

1997 r.

Józefa Oblicka – po 43 latach pracy, MBP w Opolu
Magdalena Glomb – po 37 latach pracy, MiGBP w Krapkowicach
Zofia Gawel – po 36 latach pracy, GBP w Pakosławicach
Zofia Świątek – po 35 latach pracy, MBP w Brzegu
Kazimiera Kowalów – po 32 latach pracy, MiGBP w Grodkowie
Janina Zapłotna – po 32 latach pracy, MiGBP w Kluczborku
Krystyna Wachała – po 28 latach pracy, MiGBP w Niemodlinie
Janina Nosal – po 25 latach pracy, GBP w Lubrzy
Jadwiga Mędryk – po 40 latach pracy, GBP w Skoroszycach
Elżbieta Piwowarczyk – po 35 latach pracy, GBP w Skoroszycach

I półrocze 1998 r.

Maria Kęska – po 35 latach pracy, MiGBP w Nysie
Helena Ostrowska – po 38 latach pracy, MBP w Opolu

5. Nagrody i wyróżnienia

1997 r.

– Nagrodę Wojewody Opolskiego dla animatorów kultury otrzymały: Maria Bartoszevska, dyr. MiGBP w Krapkowicach oraz Helena Nocoń, kier. GBP w Chrzastowicach

– Honorową Odznakę „Zasłużonemu Opolszczyźnie” przyznawaną przez Wojewodę Opolskiego otrzymały z okazji jubileuszu 50-lecia MiGBP w Barborowie oraz MBP w Opolu

– Nagrodą pieniężną Ministra Kultury i Sztuki uhonorowana została Teresa Jakubczak, kier. Wypożyczalni Centralnej MBP w Opolu.

I półrocze 1998 r.

– Honorową Odznakę „Zasłużonemu Opolszczyźnie” przyznawaną przez Wojewodę Opolskiego otrzymały z okazji Jubileuszu 50-lecia MBP w Brzegu, MiGBP w Namysłowie i GBP w Chrzastowicach.

VI. Działalność popularyzatorska

1997 r.

styczeń

WBP w Opolu – spotkanie z aktorem wiedeńskim Aloisem Frankiem

MiGBP w Bieczynie – organizacja wojewódzkiego konkursu recytatorskiego "O Buławę Hetmańską"

MiGBP w Kędzierzynie-Koźlu – wystawa prac plastycznych Alfreda Twardzika

MiGBP w Nysie – promocja tomiku poezji Ewy Maj-Szczygielskiej "Za drzwiami zdarzeń"

MiGBP w Ozimku – od stycznia do czerwca odbywały się "Lekcje literackie". Ogółem przeprowadzono 11 lekcji poświęconych twórczości M. Białoszewskiego, St. Barańczaka, W. Szymborskiej i J. Twardowskiego.

GBP w Pakosławicach – organizacja "Gminnego Przeglądu Artystycznego Przedszkoli"

GBP w Popielowie – "Biesiada Śląska" zorganizowana dla seniorów gminy Popielów

GBP w Tułowicach – "Wieczór pieśni bożonarodzeniowych"

luty

MiGBP w Nysie – promocja książki A. Lenkiewicza "Wodzowie II Rzeczypospolitej"

GBP w Lubszy – organizacja "Międzygminnego Konkursu Wiedzy z Przepisów o Ruchu Drogowym". W konkursie wzięli udział uczestnicy z Lubszy, Popielowa i Brzegu

MiGBP w Namysłowie – "Wieczór Walentynkowy", w trakcie którego odbyła się prezentacja poezji miłosnej poetów z Klubu Młodych Twórców "Wena".

MBP w Opolu – od lutego do listopada w Filii nr 4 odbyły się spotkania autorskie z Zygmuntem Dmochowskim, Władysławem Srokowskim, Maciejem Siembiedą, Gustawem Sajdokiem, Andrzejem Pałoszem i Januszem Wójcikiem

MiGBP w Zdzeszowicach – organizacja "Zimy w bibliotece". W trakcie akcji odbyły się konkursy dla dzieci, kwizy, udostępniano gry telewizyjne i komputerowe.

marzec

WBP w Opolu – spotkanie z Britte Brudermann z Austrii, która zaprezentowała utwory poetki Christine Lavant

MiGBP w Krapkowicach – konkurs kroszonkarski i wystawa pokonkursowa

MiGBP w Namysłowie – wystawa miniaturowych stworków z modeliny

MiGBP w Nysie – wizyta bibliotekarzy z Nysy w bibliotece czeskiej w Szumperku

MiGBP w Ozimku – ogłoszenie konkursu dla dzieci "Moje przeżycia literackie"

GBP w Turawie – konkurs kroszonkarski i wystawa pokonkursowa

kwiecień

WBP w Opolu – spotkanie autorskie Zbigniewa Zielonki połączone z 40-leciem pracy twórczej

– "Kalający własne gniazdo" – rzecz o Thomasie Bernhardzie, wykład literacki Marka Kędzierskiego

– koncert tercetu jazzowego Efzeg z Austrii

– przedstawienie teatralne z Austrii "Himmel und Hose"

– spotkanie z niemiecką poetką Karin Voight

– koncert piosenek z tekstem Petera Furthera "Über den Dacher..."

– wizyta w Białgorodzie bibliotekarzy z WBP w Opolu

MiGBP w Głuchołazach – konkurs dla dzieci "Gdybym miał moc czarodzieja co bym zmienił, aby moja miejscowość wyglądała pięknie i żyło się w niej przyjemnie"

MiGBP w Krapkowicach – wernisaż wystawy "Miasto i gmina Krapkowi-

ce w fotografii"

MBP w Brzegu, MiGBP w Namysłowie, GBP w Strzeleczkach – spotkanie autorskie z poetą Stanisławem Krawczykiem

MBP w Opolu – wernisaż wystawy "Z dziejów czasopism dziecięcych"

maj

WBP w Opolu – spotkanie z Kurtem Drawerem zorganizowane wspólnie z Instytutem Goethego z Krakowa

– spotkanie z austriacką pisarką Anną Migutsch

GBP w Chrzastowicach – konkurs dla dzieci i młodzieży "Moja biblioteka w następnym 50-leciu"

MiGBP w Głubczycach – "Urbanowe spotkania" i biesiada literacka z udziałem Z.Bednorza, H.Dudy, J.Goczola, K.Kowalskiego, W.Malickiego, I.Wyczółkowskiej

MiGBP w Grodkowie – wystawa grafik Jana Uhlika "Grodków w rysunku"

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – wernisaż wystawy malarstwa Anny Koziel

– wieczór poetycki laureatki konkursu literackiego "Krajobrazy słowa" Aleksandry Białek-Wołkonowskiej

– wernisaż wystawy ekslibrisów Zbigniewa Kubeczki z Zaolzia

– "V Dni Literatury dla Dzieci", w ramach których odbyły się spotkania autorskie z Karoliną Kusek, Marią Fox, Beatą Ostrowicką. Podsumowany został konkurs literacki "Małe krajobrazy słowa". Odbył się finał konkursu plastycznego dla przedszkolaków inspirowanego wierszami o przyrodzie

MiGBP w Korfantowie – w ramach "Majowych spotkań z poezją" zorganizowano konkurs poezji miłosnej

MiGBP w Namysłowie – konkurs "Domowe ZOO – czyli o psach, kotach, rybach i świnkach"

– konkurs historyczny dla młodzieży "Z dziejów Namysłowa"

– podsumowanie II edycji konkursu na "Eko-plakat"

– wydano tomik poezji M.Dobrowolskiej "Zapatrzona w różę", działającej w Klubie Młodych Twórców "Wena"

– odbyło się spotkanie z pisarką dla dzieci Martą Fox

MBP w Opolu – zorganizowała na Placu Wolności w Opolu "Dzień Bibliotek i Bibliotekarza". W trakcie imprezy odbyły się kwizy, konkursy, spotkania z pisarzami oraz występy zespołów

GBP w Strzeleczkach – wystawa malarstwa "Wielcy romantycy". Wystawa została zaprezentowana w ramach "Święta Kwitnących Azalii"

GBP w Walcach – podsumowanie konkursu dla uczniów szkół podstawowych "Czy znasz swoje lektury"

czerwiec

WBP w Opolu – "Józef Lompa – w dwusetną rocznicę urodzin" – wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej w Katowicach i WBP w Opolu. Z tej okazji wydano bibliofilski tomik "Przysłowia i mowy potoczne" z 1858 r.

MiGBP w Gogolinie – konkurs na najlepszy plakat oraz pracę pisemną dotyczącą ochrony środowiska

GBP w Łambinowicach – współudział w uroczystościach dotyczących nadania herbu gminie

MiGBP w Namysłowie – kolejna promocja tomiku poetyckiego M. Dobrowolskiej "Zapatrzona w różę"

MiGBP w Ujeździe – promocja książki Ryszarda Morawca "Ziemia Ujazdowska"

lipiec

GBP w Chrzastowicach – "V Wakacje z książką" – cykl imprez dla dzieci

MiGBP w Krapkowicach – "Letni festyn z książką"

MiGBP w Leśnicy – współorganizacja "IV Spotkań Leśniczan". Impreza odbyła się z okazji 750-lecia Leśnicy

MiGBP w Otmuchowie – współudział w organizacji "Lata Kwiatów"

wrzesień

MiGBP w Byczynie – wystawa "Sławny Łowkowiczanie – ksiądz Jan Dzierżoń"

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – wystawa "Ilustracje książkowe Andrzeja Strumiły"

październik

WBP Opolu – w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja) gościła delegacja bibliotekarzy z WBP w Opolu

MiGBP w Baborowie – wystawa malarzy amatorów pochodzących z miasta i gminy Baborów

MiGBP w Głuchołazach – wieczór poezji i muzyki przeprowadzony w Państwowej Szkole Muzycznej w Głuchołazach

MiGBP w Gogolinie – organizacja w Kamieniu Śląskim Międzynarodowych Recytacji Poezji. W imprezie wzięli udział poeci z Węgier, Niemiec, Czech, Iraku, USA i Polski

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – wystawa "Poezją uskrzydleni", inspiracja prac plastycznych była poezja Wisławy Szymborskiej

MiGBP w Krapkowicach – spotkanie autorskie z Walterem Pyką – cykl imprez "Żegnaj lato na rok"

MiGBP w Nysie – spotkanie z grupą poetów z Wilna
– w Szumperku (Czechy) zaprezentowana została wystawa "Nysa zaprasza"

MBP w Opolu – wystawa w Filii nr 4 "Dzieje bibliotek publicznych"

– spotkanie z Gustawem Sajdokiem, literatem z Zaolzia

MiGBP w Ujeździe – konkurs recytatorski utworów Wisławy Szymborskiej

listopad

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – rozpoczął się cykl wykładów z zakresu historii, psychologii i języka polskiego pod nazwą "Południa dla maturzystów"

MiGBP w Nysie – wieczór poetycki autorów zrzeszonych w Robotniczym Stowarzyszeniu Twórców Kultury pod nazwą "Tożsamość narodowa"

MBP w Opolu – w Galerii na Cyplu zaprezentowano wystawę "Poza zasięgiem cenzury – II obieg wydawniczy"

MiGBP w Ujeździe – wystawa "Górnoślązacy w XX wieku"

WBP w Opolu – spotkania autorskie z Wandą Chotomską w miejscowościach poszkodowanych przez powódź: Chrzastowice, Żywocice, Cisek, Żelazna, Dobrzyń i Kościerzycy

grudzień

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – otwarcie wystawy fotograficznej "Powódź w naszym mieście – lipiec 1997"

GBP w Komprachcicach – spotkanie autorskie z Andrzejem Pałosem

GBP w Łambinowicach – współorganizacja konkursu "Ze Śląskiem na ty"

GBP w Popielowie – "Biesiadach literacka" poświęcona życiu i twórczości Jakuba Kani. W "Biesiadzie" wzięli udział pisarze z Opolszczyzny

MiGBP w Zdieszowicach – impreza pod nazwą "Dzieci dzieciom"

1998

styczeń

WBP Opole – wystawa "Malarstwo i tkanina Czesławy Lizoń"

– wystawa "Austria – kraj i mieszkańcy"

MiGBP w Byczynie – wojewódzki konkurs recytatorski "O Buławę Hetmańską"

– "I ty możesz zostać poetą" – podsumowanie konkursu literackiego dla dzieci

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – wystawa "Poezją uskrzydleni"

luty

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – wystawa fotograficzna prac Daniela Nurzyńskiego "Jesień'97 w Mosznej"

– wystawa fotograficzna prac Beaty Kopiczyńskiej i Sylwii Szolser "Kobieta i mężczyzna"

MiGBP w Kolonowskiem – konkurs "Najpiękniejsza kartka Walentynkowa"

MiGBP w Niemodlinie, Zdzeszowicach, Otmuchowie, Ujeździe – "Ferie w bibliotece"

GBP w Olszance – wyjazd najbardziej aktywnych czytelników do Teatru Lalki i Aktora w Opolu

MBP w Opolu – promocja książki Kazimierza Kowalskiego "Pamiętnik opolski"

GBP w Pakoślawicach – spotkanie z poetą ks. Tomaszem Horakiem

GBP w Tarnowie Opolskim – konkurs fotograficzny "Krajobrazy i architektura gminy"

GBP w Tułowicach – konkurs plastyczny dla dzieci "Biblioteka moich marzeń"

marzec

WBP w Opolu – "Ojczyzną jesteś wielkich synów – a gdzie córki" – odczyt literacki Doris Haubner i Karoline Windhager z Austrii

– spotkanie autorskie z Andrzejem Szczypiorskim

GBP w Chrząstowicach – konkurs czytelniczy dla dzieci "Czytam i deklamuję utwory Adama Mickiewicza"

MiGBP w Gluchołazach – odczyt Ireny Jokiel "Pan Tadeusz czyli rzecz o tęsknocie"

– spotkanie z prof.dr.hab. Janem Rogiem

MiGBP w Gogolinie – spotkanie z poetą Januszem Wójcikiem

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – wystawa fotograficzna Marka Sojki "Człowiek Wschodu: Indie, Nepal, Pakistan, Iran"

- wystawa "Niezwyczajny świat Astrid Lingren"

- podsumowanie literackiego konkursu "V Krajobrazy słowa" połączone z promocją antologii prac nagrodzonych w IV edycji tego konkursu

- spotkanie z Ewą Twornicką, tłumaczką literatury szwedzkiej

MiGBP w Namysłowie - "Kabaret na Kółkach - Chotomska i Spółka"

- konkurs plastyczny "Ex libris biblioteki w Namysłowie"

MiGBP w Niemodlinie - wystawa "Twórcy z Opolszczyzny"

- wystawa "Setna rocznica urodzin Bertholda Brechta"

MiGBP w Nysie – wystawa poświęcona nyskiej pisarce Wandzie Pawlik

"Spotkali się nad Nysą"

MiGBP w Ozimku – konkurs literacki dla dzieci i młodzieży "Pierwsze loty Pegaza"

GBP w Reńskiej Wsi – "Wieczór poezji Adama Mickiewicza"

GBP w Walcach – konkurs czytelniczy dla dzieci "Z książką za pan brat"

kwiecień

WBP w Opolu – promocja książki Krystyny Heskiej-Kwaśniewicz "Zbyszko Bednorz"

GBP w Cisku – konkurs recytatorski "Adamowi Mickiewiczowi w hołdzie"

MiGBP w Grodkowie – konkurs dla dzieci i młodzieży "Z przeszłości i teraźniejszości Grodkowa"

GBP w Lubszy, Łambinowicach, Tarnowie Opolskim, Izbicku, MiGBP w Kolonowskim, Byczynie, MBP w Kędzierzynie-Koźlu i Opolu – spotkanie autorskie z Wandą Chotomską

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – wystawa fotografii Aleksandra Srebrakowskiego "Śladami pomników Adama Mickiewicza"

– wystawa "Książka japońska"

– spotkanie z poetą Rafałem Kasprzakiem

– spotkanie z Danutą Kisielewicz, połączone z promocją książki "Oficerowie polscy w niewoli niemieckiej w czasie II wojny światowej"

GBP w Komprachcicach – odczyt Róży Bednorz nt. "Pomoc jeńcom wojennym w Łambinowicach"

MiGBP w Krapkowicach – konkurs czytelniczy dla dzieci "Mój najlepszy przyjaciel – książka"

MiGBP w Nysie – wystawa "Epoka Stanisława Augusta"

MiGBP w Ujeździe – konkurs dla najmłodszych "Moja rodzina – malowanki, rymowanki"

maj

WBP w Opolu – spotkania autorskie z Toni Kleinlercherem, Marianne Gruber, Aloisem Voglem

– "Wystawa książki francuskiej"

– organizacja "Urbanowych Spotkań" w Namysłowie i Głogówku, w których udział wzięli: Irena Wyczółkowska, Karolina Turkiewicz-Suchanowska, Harry Duda, Wiesław Malicki, Andrzej Pałosz, Tadeusz Soroczyński, Zbyszko Bednorz, Janusz Wójcik, Gustaw Sajdok, Wilhelm Szewczyk, Walter Pyka i Daniela Długosz-Penca.

GBP w Branicach, MiGBP w Głogówku, MiGBPw Krapkowicach, MBP w Brzegu – spotkanie autorskie z Ewą Nowacką

MBP w Brzegu – wystawa "Biblioteka wpisana w dzieje Brzegu"

GBP w Brzegu – konkurs dla dzieci "Parki i rezerваты przyrody w Polsce"

MiGBP w Gogolinie – cykl 10 odczytów i spotkań "Historia miasta i gminy Gogolin"

MBP w Kędzierzynie-Koźlu – konkurs i wystawa prac przedszkolaków "Co to jest zdrowie – książeczka Ci opowie"

– "VI Dni Literatury dla Dzieci i Młodzieży"

– wystawa "Książka niemiecka dla dzieci i młodzieży"

– happening "Spotkajmy się w Soplicowie" – Mickiewicz inaczej

– wystawa malarstwa Ryszarda Kowala

– podsumowanie konkursu literackiego "Małe krajobrazy słowa"

– spotkanie z Karoliną Kusek

– spotkanie z Beatą Ostrowicką

GBP w Olszance, Tarnowie Opolskim, MiGBP w Krapkowicach, Korfantowie, Zawadzkiem, MBP w Kędzierzynie-Koźlu – spotkanie autorskie z Marją Fox

MiGBP w Strzelcach Opolskich, Zdieszowicach, MBP w Kędzierzynie-Koźlu – spotkanie autorskie z Ewą Marią Letki

MiGBP w Korfantowie – konkurs recytatorski "Majowe spotkania z poezją"

MiGBPw Namysłowie – "Zawsze zielono, zawsze niebiesko" – konkurs na eko-plakat

– wydanie i promocja katalogu "Ekslibrisy Biblioteki Publicznej w Namysłowie"

MiGBP w Nysie – wystawa "Nysa – przeszłość i terażniejszość"

MBP w Opolu – "Pisarze francuscy dzieciom" – wystawa

– "Czerwony Kapturek" – amatorska inscenizacja teatralna

MiGBP w Paczkowie – "XVII Turniej Wiedzy o Paczkowie"

GBP w Pokoju – współorganizacja 250-rocznicy powstania gminy Pokój

GBP w Popielowie – wystawa prac uczniów szkół podstawowych "Nasza przyroda – zagrożenia"

GBP w Lubnianach, Strzeleczkach, MiGBP w Strzelcach Opolskich – "Pojedynek na fraszki i aforyzmy" – spotkanie z Wiesławem Malickim i Stanisławem Nyczajem

czerwiec

MiGBP w Gogolinie – promocja książki "Kronika Kamienia Śląskiego", spotkanie z prof. Joanną Roztropowicz

GBP w Kamienniku – współorganizacja obchodów "Dni Kamiennika" i nadania herbu gminie

GBP w Komprachcicach, Olszance, MiGBP w Korfantowie - spotkanie autorskie z Martą Fox

GBP w Olszance - podsumowanie konkursu o tytuł "Najaktywniejszego czytelnika"

MiGBP w Paczkowie - uroczyste nadanie bibliotece imienia Jana Brzechwy

GBP w Reńskiej Wsi - gminny konkurs czytelniczy "Z lekturą na ty"

GBP w Tułowicach - podsumowanie konkursu plastycznego "Ekslibris GBP w Tułowicach"

- spotkanie autorskie z poetą Zygmuntem Dmochowskim

GBP w Walcach - organizacja imprezy rekreacyjnej "Powitanie lata".

Znaczenie indywidualnej pracy z czytelnikiem dziecięcym i młodzieżowym w małej bibliotece publicznej

Indywidualna praca z czytelnikiem wiąże się z codzienną permanentną działalnością biblioteki. W uproszczonym rozumieniu jest to bezpośrednia i sformalizowana obsługa, oparta na zasadzie kontaktu na linii: usługodawca - klient, a więc: rejestracja książek oddawanych i wypożyczanych, pomoc w wyborze lektury, udostępnianie księgozbioru podręcznego oraz udzielanie informacji. Tymczasem termin **praca z czytelnikiem** określa zespół działań wykraczających poza w/w schemat i oznacza coś więcej niż tylko prozaiczną obsługę. Podstawowym i najważniejszym elementem tych działań jest **rozmowa** z czytelnikiem, dotycząca nie tylko książek, ale także innych problemów, zmierzająca do bliższego poznania zainteresowań czytelnika i jego osobowości. Bardzo dobrze się dzieje, jeżeli w trakcie owych dyskusji nawiąże się nić porozumienia, a nawet wzajemnej sympatii. Powstaje wówczas szansa na stworzenie trwałej więzi czytelnika z biblioteką, co spowoduje u tego pierwszego wytworzenie nawyku autentycznej potrzeby, stałych i częstych odwiedzin. Szczególne znaczenie w tej kwestii należy więc przypisać pracy wychowawczej biblioteki skierowanej do czytelnika dziecięcego i młodzieżowego.

Działania takie będą wymagać od bibliotekarza dużej odpowiedzialności, a dla biblioteki staną się ważnym argumentem w umocnieniu swojej pozycji w środowisku lokalnym jako ważnego ogniwa w łańcuchu instytucji kulturalno-oświatowych i wychowawczych.

Filia nr 2 dla dzieci i młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu od lat poświęca wiele uwagi indywidualnej pracy z czytelnikiem. Biblioteka dysponuje skromnym, pod względem powierzchni użytkowej pomieszczeniem, w którym udało się wygospodarować zaledwie 6 miejsc siedzących. Mała powierzchnia uniemożliwia organizację imprez dla większej grupy czytelników. W takich przypadkach placówka zostaje zmuszona do „wychodzenia na zewnątrz”. Warunki lokalowe biblioteki wymuszają więc kameralny charakter jej pracy i sprzyjają **indywidualizacji** oddziaływań kulturalno-oświatowych. Jednym z kluczowych warunków skuteczności indywidualnej pracy z czytelnikiem jest dogłębna znajomość księgozbioru biblioteki. Szczególne znaczenie ma to w odniesieniu do literatury dla dzieci i młodzieży,

gdyż poprzez książkę możemy wpływać na kształtowanie pożądaných postav. Jak wykazała praktyka naszej biblioteki, im dogłębniejsza stała się znajomość konkretnej pozycji, im ciekawszej dokonano prezentacji dzieła, tym żywsze zainteresowanie wywoływała książka u dziecka. Pośrednie poznawanie literatury dziecięco-młodzieżowej realizowane przy pomocy różnego rodzaju opracowań, omówień czy recenzji nie wystarcza.

Wydatną pomoc w indywidualnej pracy z czytelnikiem może stanowić **kartoteka zalecająca**. W naszej bibliotece mamy taką kartotekę od kilku lat. Jest ona na bieżąco uzupełniana i aktualizowana.

Podobnie jak w przypadku kartoteki zagadnieniowej wykorzystywano zużyte karty katalogowe oraz twarde kartonowe prostokąty z nazwami działów, grupujących w sposób niekonwencjonalny zalecaną literaturę, np.: *Pamiętniki, Humor i sensacja, Problemy, Dziewczyna-chłopak*. Na kartach katalogowych, oprócz autora, tytułu i znaku miejsca, sporządzono krótkie i przystępne dla młodego czytelnika adnotacje treściowe, dotyczące poszczególnych pozycji.

HOFER Elizabeth: Mały spadek, duże kłopoty	P
Pewna dama zjawia się u znajomego adwokata, by zlecić mu załatwienie dość dziwnej sprawy, a mianowicie uczynienie spadkobierczynią swego domu pewną 16-letnią dziewczynę, osobę zupełnie sobie obcą, którą widziała dotychczas dwa razy w życiu.	

KOWALEWSKI Stanisław: Dzikie ptaki lecą najdalej	p
Do klasy przychodzi nowa dziewczyna. Jest po ciężkim wypadku i musi poruszać się o kulach. Koleżanki i koledzy z klasy dokuczają jej. Któregoś dnia, ktoś robi jej okrutny kawał, chowając gdzieś jej kule. Maciek, który już wcześniej bronił ją przed dokuczliwą zgrają, postanawia za wszelką cenę je odnaleźć.	

W niektórych przypadkach, ze względu na specyfikę danej książki, typową adnotację zastąpił celny, atrakcyjny cytat, trafnie charakteryzujący i „reklama-

mujący” wydawnictwo.

Niektóre pozycje umieszczono w dwóch działach jednocześnie, np. w sytuacji, gdy sensacyjny charakter powieści siedł w parze z przedstawionym tam interesującym wątkiem romansowym. Kartoteka zalecająca w Filii nr 2 wykazała w pełni swą przydatność wśród młodych czytelników, umożliwiając dotarcie do książek ciekawych i wartościowych, często niezauważanych przy pobieżnym oglądzie półek.

Oprócz szerokiej znajomości księgozbioru, w indywidualnej pracy z czytelnikiem niebagatelną rolę odgrywa sama osoba bibliotekarza, jego wiedza ogólna, umiejętność nawiązania kontaktu, delikatność, uprzejmość, otwartość, uczynność, poczucie humoru. Tak jak nie zawsze doceniane jest znaczenie indywidualnej pracy z czytelnikiem w ogóle, tak również bagatelizowane bywają codzienne kontakty z osobami znajdującymi się po drugiej stronie lady biblioteczej. Służbowy dystans, bezduszość, lekceważenie mogą doprowadzić do rezygnacji z wypożyczenia książki i skutecznie zniechęcić młodego czytelnika do biblioteki. Młoda osoba przebywająca w bibliotece wymaga szacunku, uwagi, pomaga w realizacji swoich mniej lub bardziej uświadomionych potrzeb i zainteresowań. Sprawa jest prostsza, gdy takie zainteresowania czy potrzeby są wyraźnie określone. Wówczas wystarczy pomoc w odszukaniu konkretnych tytułów czy wskazanie odpowiedniego działu rzeczowego na półce lub w katalogu. Zdarza się jednak i tak, że nasz początkujący czytelnik nie ma ukierunkowanych zainteresowań czytelniczych. Aby je rozpoznać należy przeprowadzić dogłębny wywiad, dotyczący m.in. wcześniejszych bądź ostatnich lektur. Jak wykazały doświadczenia naszej biblioteki najlepiej proponować w takich przypadkach lektury łatwe w odbiorze, obdarzone wyjątkowo bogatą, przyciągającą wzrok, szatą graficzną, książki o dynamicznej narracji albo zawierające treści cieszące się powszechnym zainteresowaniem młodych osób.

W swobodnych rozmowach z czytelnikami wylaniają się problemy, które ich nurtują. Jest to dobry pretekst, aby zaproponować lektury mogące pomóc w ich rozwiązaniu. Przykładem mogą być kłopoty w szkole.

„– *Jak tam w szkole?*

– *Lepiej nie mówić. W tym tygodniu mamy cztery sprawdziany, a z facetką z chemii mam ciągle przeboje i w ogóle to ja chyba nie przeżyję tej szkoły.*

– *Przeżyjesz, tak jak bohaterowie pewnej książki”.*

Bibliotekarz proponuje czytelnikowi przeczytanie książki *Barbary Borzymowskiej „Moja buda, czyli jak przeżyć szkołę” (Wrocław 1995).*

Doświadczenia Filii nr 2 w pracy z młodymi czytelnikami pokazują, że biblioteka publiczna nie musi być wyłącznie miejscem gromadzenia, wypożyczania książek i czasopism. Stać się może także miejscem różnorodnych

kontaktów międzyludzkich, narodzin twórczych znajomości i przyjaźni wśród dzieci i młodzieży. Okazało się, iż w bibliotece dziwnie łatwo nawiązują się kontakty, nawet wśród osób nieśmiałych i zamkniętych w sobie, na bazie wzajemnej wymiany informacji o przeczytanych lekturach, wspólnego odrabiania lekcji z wykorzystaniem warsztatu bibliotecznego i pomocy koleżeńskiej.

Oto nasza skromna biblioteka wybrana została jako miejsce spotkań grupy młodzieży pasjonującej się techniką wojskową. Do dyskusji i polemik wykorzystywano nie tylko księgozbiór i prasę biblioteczną, ale również materiały własne uczestników. Z czasem, te całkiem dobrowolne i spontaniczne posiedzenia, nabrały regularnego charakteru, zasługując na miano nieformalnego „Klubu Miłośników Techniki Wojskowej”, działającego przy Filii nr 2 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu. Członkowie „Klubu” spotykają się w każdy piątek, organizują sobie także „sesje wyjazdowe”, odwiedzając wspólnie pokazy lotnicze i targi sprzętu wojskowego”.

„Azyl” w bibliotece znalazły nastolatki interesujące się szachami. Z półek znikać zaczęły wydawnictwa poświęcone królewskiej grze, z których część od lat nie była wykorzystywana. Ich pobyt nie ograniczał się jedynie do rozegrania kilku partii szachów, rozmów na ten temat i przeglądania literatury szachowej. Przebywając w bibliotece lustrowali półki z różnorodną literaturą i przeglądali książki oddawane przez czytelników. W wielu przypadkach to pobieżne zainteresowanie książką przekształciło się w trwały kontakt z literaturą.

O stopniu przydatności środowiskowej biblioteki publicznej nie decyduje jedynie i przede wszystkim bogactwo wyposażenia i warunki lokalowe. Najważniejsza wydaje się być atmosfera tam panująca, profesjonalizm i walory osobiste personelu. Niedoceniana niekiedy codzienna, mrówcza, indywidualna praca z czytelnikiem ma podstawowe znaczenie dla jakości kulturalno-oświatowo-wychowawczego jej oddziaływania. Biblioteka publiczna powinna stać się, a nie tylko okazjonalnie tętnić życiem, być dla czytelnika instytucją życzliwą i otwartą, w której czytelnik jest oczekiwany, mile obsłużony i traktowany z powagą.

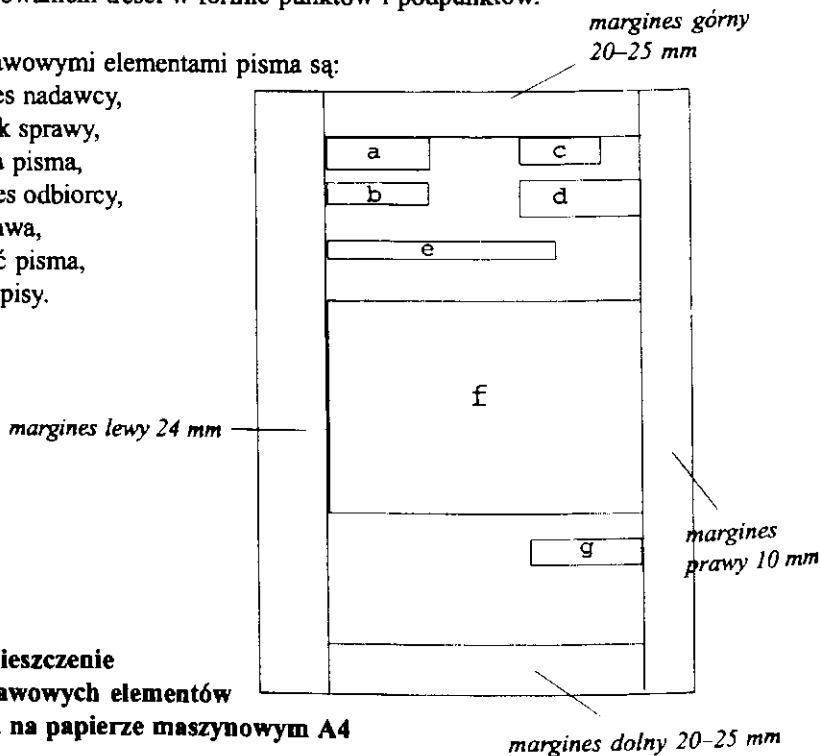
Sporządzanie i układ rzeczowy pism cz.1 Poprawna redakcja pism

Każda biblioteka publiczna prowadzi korespondencję w mniejszym lub większym zakresie. Korespondencja to czynności związane ze sporządzaniem pism, jak też same pisma, będące jednym ze sposobów komunikowania się. Przy sporządzaniu korespondencji obowiązuje tzw. styl urzędowy, charakteryzujący się m.in.:

- przewagą zdań pojedynczych rozwiniętych,
- zwięzłymi i ścisłymi sformułowaniami,
- stosowaniem języka powszechnie zrozumiałego,
- używaniem specjalistycznej terminologii z zakresu, którego pismo dotyczy,
- ujmowaniem treści w formie punktów i podpunktów.

Podstawowymi elementami pisma są:

- a. adres nadawcy,
- b. znak sprawy,
- c. data pisma,
- d. adres odbiorcy,
- e. sprawa,
- f. treść pisma,
- g. podpisy.

**Rozmieszczenie
podstawowych elementów
pisma na papierze maszynowym A4**

Adres nadawcy

Jest to odcisk pieczęci nagłówkowej (firmowej). Umieszczamy go w lewym górnym rogu pisma z uwzględnieniem marginesów (lewego i górnego). Może być pisany na maszynie lub komputerze systemem blokowym, co oznacza iż każdy z elementów adresu zaczyna się równo z lewym marginesem. Nie stosujemy znaków interpunkcji.

Znak sprawy

Jest to stała cecha rozpoznawcza sprawy wynikająca ze sposobu znakowania akt w danej instytucji; składa się z oznaczenia instytucji (np. WBP), oznaczenia działu (np. DIM), symbolu klasyfikacyjnego według rzeczowego wyroku akt (np. 403), numeru bieżącego według „spisu spraw”, dwóch ostatnich cyfr roku, w którym rozpoczęto sprawę; pisanie „znaku sprawy” należy rozpoczynać pod pierwszą literą adresu nadawcy z interlinią.

Przykład:

Nasz znak WBP-DIM-403/1/98 odczytujemy: Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Dział Instrukcyjno-Metodyczny – pismo dotyczy prenumeraty czasopism – ma numer pierwszy w „Spisie spraw” – dotyczy 1998 r.

Data pisma

Oznacza się ją cyframi arabskimi. Piszemy ją w prawym górnym rogu pisma z uwzględnieniem marginesów na wysokości pierwszego wersu adresu nadawcy. Informuje o dacie sporządzenia i wysyłki pisma, np. Opole, dnia 10.05.1998 r. lub Opole, dnia 5 maja 1998 r.

Adres odbiorcy

Piszemy go systemem blokowym bez interpunkcji z uwzględnieniem marginesów (prawego i górnego) po prawej stronie pisma. Każdy z elementów adresu piszemy w osobnym wersie w kolejności: nazwa odbiorcy, nazwa ulicy i numer posesji, oznaczenie kodowe i nazwa miejscowości. Nazwę nadawcy oddziela się interlinią (odstępem) od jego siedziby. Nazwę miejscowości wyróżniamy np. wersalikami, pogrubieniem liter lub przez podkreślenie linią ciągłą.

Przykłady:

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
im. E.SMÓLKI
INTERLINIA < ul. Piastowska 20
45-081 OPOLE lub O P O L E , O P O L E

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
CZYTELNIA

INTERLINIA < UL. PIASTOWSKA 18
45-081 OPOLE   lub jw.

PAN
ADAM NOWAK
DYREKTOR
FABRYKI MEBLI

INTERLINIA < UL. KWIATOWA 7
80-373 GDĄŃSK   lub jw.

PAŃSTWOWY ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ

INTERLINIA < UL. DŁUGA 5
30-418 KRAKÓW   lub jw.

Na ręce pani EWY PTAK

Sprawa

Jest to zwężenie sformułowanie treści sprawy. Pomaga przy rejestracji i klasyfikacji dokumentu. Słowo „sprawa” rozpoczynamy pisać od początku lewego marginesu. Sformułowanie treści sprawy wyrażamy w pierwszym przypadku gramatycznym (mianownik). Piszemy je małą literą po dwukropku, bez kropki na końcu treści. Napisaną treść sprawy podkreślamy linią ciągłą.

Przykład:

ADRES NADAWCY	DATA
NASZ ZNAK	ADRES ODBIORCY
SPRAWA: <u>Statystyka biblioteczna</u>	
TREŚĆ PISMA...	

Treść pisma

W korespondencji urzędowej przyjęte jest pisanie treści pisma w układzie blokowym, tj. z wyrównaniem do lewego marginesu. Znaczy to, iż każdą linię pisma zaczynamy równo z lewym marginesem, a kolejne ustępy pisma oddzielamy od siebie dodatkowym odstępem wierszowym, czyli interlinią. Treść rozpoczynamy pisać pod pierwszą literą słowa „sprawy” z interlinią. Treść pisma można pisać w układzie z wcięciem, ale stosuje się go raczej w przypadku korespondencji o reprezentacyjnym charakterze lub do osoby prywatnej.

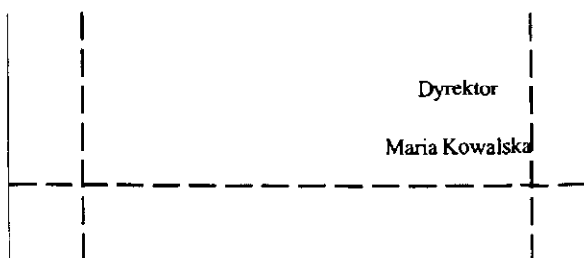
Przykład treści w układzie blokowym:

	ADRES NADAWCY	DATA
	NASZ ZNAK	ADRES ODBIORCY
	SPRAWA: <u>SZKOLENIE</u>	
	WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W OPOLU ORGANIZUJE SZKOLENIE DLA PRACOWNIKÓW GROMADZENIA I OPRACOWANIA ZBIORÓW.	
	TEMATEM SZKOLENIA BĘDĄ ZMIANY W KLASYFIKACJI DZIESIĘTNEJ. TEMAT REALIZOWANY BĘDZIE POPRZEC WYKŁAD I ĆWICZENIA.	
	SZKOLENIE ODBĘDZIE SIĘ 10 MAJA B.R. W SALI SZKOLENIOWEJ WBP PRZY UL. PIASTOWSKIEJ 19. POCZĄTEK O GODZ. 10.00.	

Podpisy

Pod treścią pisma umieszcza się odcisk pieczęci imiennej i podpis osoby odpowiedzialnej za sprawę. Jeśli określenie funkcji lub stanowiska oraz imię i nazwisko osoby odpowiedzialnej za sprawę piszemy na maszynie lub komputerze należy pamiętać o tym, aby pozostawić wolną przestrzeń między funkcją, stanowiskiem a imieniem i nazwiskiem na odręczny podpis.

Przykład:

Każde pismo powinno być czyste, przejrzyste i estetyczne. W tym celu należy przestrzegać pewnych zasad:

- odpowiednio dobrać układ graficzny tekstu,
- właściwie ustalić odstęp między wierszami i poszczególnymi elementami pisma,
- właściwie ustalić marginesy,
- odpowiednio rozmieścić tytuły i podtytuły,
- właściwie numerować strony, punkty i podpunkty,
- umiejętnie wyróżniać elementy tekstu.

Układ graficzny tekstu

Stosowane układy to:

- układ blokowy polegający na tym, że każdą linię pisma (każdy wers) zaczyna się z lewym marginesem, a kolejne ustępy tekstu (nowe myśli, nowe zagadnienia) oddziela się od siebie dodatkowym odstępem wierszowym, czyli interlinią.

Przykład: patrz str.25

- układ wcięciem (a linea lub a capite) charakteryzujący się pisaniem nowej myśli lub zagadnienia od wcięcia czyli akapitu (od lewego marginesu)

zostawia się wolne miejsce do 1 cm); akapitem rozpoczynamy także treść pisma.

Przykład:

	ADRES NADAWCY	DATA
	NASZ ZNAK	ADRES ODBIORCY
	SPRAWA: <u>SZKOLENIE</u>	
	WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W OPOLU ORGANIZUJE SZKOLENIE DLA PRACOWNIKÓW GROMADZENIA I OPRACO- WANIA ZBIORÓW. TEMATEM SZKOLENIA BĘDĄ ZMIANY W KLASYFIKACJI DZIESIĘTNEJ. TEMAT REALI- ZOWANY BĘDZIE POPRZEZ WYKŁAD I ĆWI- CZENIA. SZKOLENIE ODBĘDZIE SIĘ 10 MAJA B.R. W SALI SZKOLENIOWEJ WBP PRZY UL. PIA- STOWSKIEJ 19. POCZĄTEK O GODZ. 10.00.	

– układ mieszany łączący cechy układu blokowego i układu z wcięciem (zasadniczy tekst piszemy w układzie blokowym, a tytuły i podtytuły w układzie z wcięciem); w korespondencji urzędowej nie zaleca się stosowania tego układu.

Przykład: niniejsze opracowanie.

Odstępy między wierszami i poszczególnymi częściami pisma

Ustalenie właściwych odstępów zależy od objętości tekstu, formatu papieru, na którym piszemy tekst i właściwego rozplanowania tekstu. Poszczególne części pisma oddzielamy od siebie odstępem wierszowym (interlinią) przynajmniej o szerokość jednego wiersza.

Marginesy

Przy sporządzaniu korespondencji obowiązują cztery marginesy: lewy, prawy, górny i dolny. Przy pisaniu jednostronnym margines lewy powinien wynosić co najmniej 24 mm, prawy 10 mm. Przy pisaniu dwustronnym, marginesy ustalamy odwrotnie, czyli lewy 10 mm, prawy 24 mm. Marginesy: górny i dolny powinny mieć od 20 do 25 mm. Zachowanie lewego marginesu pozwala na swobodne odczytanie treści pisma bez wyjmowania go z segregatora lub zawieszki.

Rozmieszczenie tytułów i podtytułów

W układzie blokowym tekstu, tytuł i podtytuł wyrównujemy do lewego lub prawego marginesu. Wyrównanie do lewego marginesu oznacza, iż tytuł i podtytuły rozpoczynamy pisać od tego właśnie marginesu. Wyrównanie do prawego marginesu oznacza, iż tytuł i podtytuł muszą kończyć się na tym marginesie.

W korespondencji urzędowej można przyjąć, iż tytułem są adresy.

Numerowanie stron

Do numerowania kolejności stron używa się cyfr arabskich umieszczonych między znakami pauzy (myślnika) i odstępem (spacji), np. – 5 – . Numer strony umieszczamy na środku górnego marginesu. Nie numerujemy pism jednostronicowych oraz pierwszej strony w pismach wielostronicowych. Przy tekstach pisanych dwustronnie można przyjąć inny sposób numerowania stron: strony nieparzyste numeruje się w górnym prawym narożniku z zachowaniem marginesu, a strony parzyste w górnym lewym narożniku także z zachowaniem marginesu.

Numerowanie punktów i podpunktów

Do oznaczania kolejności punktów i podpunktów stosuje się:

– numerowanie zwykłe za pomocą cyfr rzymskich, wielkich liter, cyfr arabskich, małych liter (należy zachować wymienioną kolejność oznaczeń).

Przykłady:

I. Upowszechnianie czytelnictwa

A. Praca z czytelnikiem dorosłym

1. Wizualne formy pracy

a. organizacja wystaw

występowanie punktów i podpunktów do czterech poziomów (używamy w kolejności: cyfr rzymskich, dużych liter, cyfr arabskich, małych liter)

A. praca z czytelnikiem dorosłym

1. Wizualne formy pracy

a. Organizacja wystaw

występowanie punktów i podpunktów do trzech poziomów (używamy w kolejności: dużych liter, cyfr arabskich, małych liter)

1. Wizualne formy pracy

a. Organizacja wystaw

występowanie punktów i podpunktów do dwóch poziomów (używamy w kolejności: cyfr arabskich, małych liter)

a. Organizacja wystaw

jeden poziom punktów i podpunktów (używamy tylko małych liter)

– numerowanie za pomocą myślnika (-); ten sposób numerowania stosuje się przy jednym poziomie punktów; przy takim oznaczeniu należy pamiętać, aby kolejne wersy tekstu rozpoczynały się pod pierwszą literą poprzedniego, np. niniejszy tekst.

– numerowanie dziesiętne za pomocą cyfr arabskich; oznaczenia wyrażone pojedynczymi cyframi oznaczają punkty główne, a każde zwiększenie ilości cyfr oznacza coraz głębszy poziom podpunktów.

Przykład:

1. Upowszechnienie czytelnictwa
- 1.1 Praca z czytelnikiem dorosłym
- 1.1.1. Wizualne formy pracy
- 1.1.1.1. Organizacja wystaw

Wyróżnienie elementów tekstu

Aby zwrócić uwagę na ważne słowa lub część pisma wyróżniamy graficznie ten element poprzez np.: pogrubienie pisma, podkreślenie kreską ciągłą, pisanie rozstawne (spacja), pisanie wielkimi literami, zastosowanie kursywy, zwiększenie odstępu między wierszami, wzięcie w ramkę, itp.

Uwagi końcowe

– Przed pisaniem pisma na czysto należy sporządzić brudnopis, aby skomponować pismo w jasny i czytelny sposób oraz mieć możliwość wprowadzenia

nia poprawek.

- Należy dokładnie odcisnąć pieczęć nagłówkową i imienną, aby ich treść była czytelna.
- Należy przestrzegać zachowania marginesów i odstępów. Pismo staje się wtedy elegantsze.
- Przy składaniu podpisu należy zwracać uwagę, aby złożyć go w sposób pozwalający odczytać treść pieczęci.
- Po formułach grzecznościowych zaczynających lub kończących pismo stawiamy przecinek, np. „Szanowni państwo,”, „Z poważaniem”, itp.
- Nie przenosimy na drugą stronę zbyt krótkich części tekstu, np. jednego, czy dwóch wierszy kończących tekst.
- Nie przenosimy do następnego wiersza dwu-, trzy- literowych cząstek wyrazów kończących tekst, ustęp (akapit) lub punkt.
- Nie zostawiamy na końcu wersu jednoliterowych przyimków i spójników.
- Niedopuszczalne jest dzielenie wyrazów w adresach.
- Nie należy w adresach skracać brzmienia nazw własnych adresatów, określeń stanowisk i funkcji, nazw miejscowości, imion i nazwisk osób. Używa się tylko skrótów uznawanych przez zasady pisowni polskiej np. inż. – inżynier, im. – imienia, ul. – ulica, itp.

Wygląd pisma świadczy o umiejętnościach i kwalifikacjach osoby piszącej. Pozwoliłam więc sobie przypomnieć podstawowe wymagania stawiane korespondencji.

Zasady sporządzania wszelkiego typu prac na maszynie do pisania i komputerze regulują normy wydane przez Polski Komitet Normalizacyjny: PN-68/N-11010 i PN-76/P-55315. Można także przeczytać o nich w wydawnictwach:

- Czyżowski Wincenty: Biurowość i korespondencja. Warszawa: WSiP 1983
- Gierz Wiesław: abc sekretarki. Gdańsk: Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o., 1994
- Ryba Joanna: Praktyczne zasady sporządzania korespondencji i innych prac biurowych na maszynie do pisania i komputerze. Gdańsk: Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o., 1996

DROGA DO NIEPODLEGŁOŚCI W 80 ROCZNICĘ ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI

Czerwiec 1908

W Galicji powstaje Związek Walki Czynnej, tajna organizacja kierowana przez Józefa Piłsudskiego, Kazimierza Sosnkowskiego i Mariana Kukieła.

"Celem ZWC jest prowadzenie poza granicami caratu robot przygotowawczych oraz wytworzenie organizatorów i kierowników technicznych dla przyszłego powstania zbrojnego w zaborze rosyjskim. Dążąc do rewolucyjnego powstania Polski przeciw najazdowi moskiewskiemu, ZWC stwierdza ze celem zgodnych usiłowań ogółu członków jest Niepodległa Republika Demokratyczna. [...]"

(Regulamin Związku Walki Czynnej)

1909-1912

W Galicji powstają polskie organizacje strzeleckie

Związek Strzelecki we Lwowie

Towarzystwo Strzelec w Krakowie

Polskie Drużyny Strzeleckie (Komendant Naczelny Marian Żegota-Januszaitis)

Sokole Drużyny Polowe (twórca Józef Haller)

Drużyny Bartoszone (twórca Józef Paślawski)

Drużyny Podhalańskie (twórca Andrzej Galica)

Drużyny im. Kościuszki

Organizacje strzeleckie rozwijają działalność także poza Galicją: jawną w Stanach Zjednoczonych i Francji, tajną w Rosji.

10 listopada 1912

Powstaje Tymczasowa Komisja Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych w Galicji, która miała być załączkiem przyszłego Rządu Narodowego. Sekretarzem Komisji został socjalista Witold Jodko-Narkiewicz, komendantem wojskowym Józef Piłsudski. Komisji podporządkowano wszystkie organizacje strzeleckie.

28 czerwca 1914

Zamach w Sarajewie na austriackiego następcę tronu Franciszka Ferdynanda

nanda, dokonany przez serbskiego studenta Gawryłę Principa. Staje się on iskrą, która doprowadza do wybuchu I Wojny Światowej.

2 sierpnia 1914

Józef Piłsudski zarządza mobilizację oddziałów strzeleckich. Z połączonych oddziałów organizacji strzeleckich Piłsudski tworzy I Kompanię Kadrową

"Odtąd nie ma ani "Strzelców", ani "Drużyniaków". Wszyscy, co tu jesteście zebrani, jesteście żołnierzami polskimi.[...] Jedynym waszym znakiem jest odtąd orzeł biały.[...] Żołnierze!... Spotkał was ten zaszczyt niezmierny, że pierwsi pójdziecie do Królestwa i przestąpicie granicę rosyjskiego zaboru, jako czołowa kolumna wojska polskiego, idącego walczyć za oswobodzenie ojczyzny. Wszyscy jesteście równi wobec ofiar, jakie ponieść macie. Wszyscy jesteście żołnierzami. Nie naznaczam szarż, każe tylko doświadczonym wśród was pełnić funkcję dowódców. Szarże uzyskacie w bitwach. Każdy z was może zostać oficerem, jak każdy oficer może znów zejść do szeregowców, czego oby nie było... Patrzę na was jako na kadry, z których rozwinąć się ma przyszła armia polska, i pozdrawiam was, jako pierwszą kadrową kompanię."

(Przemówienie Józefa Piłsudskiego do złączonych w I Kadrową Kompanię oddziałów Związków i Drużyn Strzeleckich)

6 sierpnia 1914

I Kompania Kadrowa przekroczyła granicę Królestwa Polskiego w celu wywołania tam antyrosyjskiego powstania. Pomimo zajęcia Kielc nie udało się porwać ludności do powstania.

14 sierpnia 1914

Odezwa Wielkiego Księcia Mikołaja Mikołajewicza, głównodowodzącego armii rosyjskiej, zapowiadająca zjednoczenie ziem polskich pod berłem cara Rosji i nadanie im autonomii.

"Polacy! Wybiła godzina, w której przekazane Wam marzenie ojców i dziadów Waszych ziścić się może. Przed półtora wiekiem żywe ciało Polski rozszarpano na kawały, ale dusza jej nie umarła. Żyła ona nadzieją, że nadejdzie godzina zmartwychwstania dla Narodu Polskiego i dla pojednania braterskiego z Wielką Rosją. Wojsko rosyjskie niesie Wam błogą wieść owego pojednania. Niechaj się zatrą granice, rozcinające na części Naród Polski. Niech Naród Polski połączy się w jedno ciało pod berłem Cesarza Rosyjskiego. Pod berłem tym odrodzi się Polska, swobodna w swojej wierze, języku i samorządzie.[...] Z sercem otwartym, z ręką po bratersku wyciągniętą,

kroczy na Wasze spotkanie Wielka Rosja. Wierzy ona, iż nie zardzewiał miecz, który poraził wroga pod Grunwaldem. [...]"

16 sierpnia 1914

W Krakowie powstaje Naczelny Komitet Narodowy, który miał się stać najwyższą instancją polityczną, wojskową i skarbową Polaków w Galicji. NKN zapowiedział utworzenie legionów polskich u boku Austro-Węgier.

"Połączyło nas wszystkich w tej doniosłej chwili dziejowej to głębokie przeświadczenie, że zjednoczenie wszystkich stronnictw polskich w czasie toczącej się wojny światowej jest konieczne. [...] Tylko jedność zdoła zgromadzić zasoby materialne potrzebne do zorganizowania polskiej siły zbrojnej, która wkroczy na uciskane ziemie polskie dla wyzwolenia ich spod jarzma carskiego. Aby tę myśl jedności narodu w czyn wprowadzić, jednoczą się na wezwanie Koła Polskiego dotychczas odrębne organizacje [...] tworząc Naczelny Komitet Narodowy i uznając ten Komitet za najwyższą instancję w zakresie wojskowej, skarbowej i politycznej organizacji zbrojnych sił polskich. [...] Na podstawie tego zjednoczenia przystępuje się do utworzenia na razie dwóch legionów polskich, [...] opierając się na istniejących już zbrojnych organizacjach polskich. Oddziały polskie użyte być mają do walki przeciw Rosji na ziemiach polskich w związku z monarchią austro-węgierską. [...] Komitet Naczelny wejdzie w porozumienie z rządem monarchii austriacko-węgierskiej oraz Naczelną Komendą Wojskową armii austriackiej celem utworzenia naczelnego dowództwa nad legionami i omówienia stopnia i jakości ich zależności od Komendy Naczelnej armii austriacko-węgierskiej. [...]"

(Uchwała Parlamentarnego Koła Polskiego dotycząca powstania NKN)

Sierpień 1914

We Francji powstaje oddział polski wchodzący w skład Legii Cudzoziemskiej. Od miejsca formowania: Bayonne, nazwany Oddziałem Bajonńczyków.

22 października 1914

Z inicjatywy Piłsudskiego powstała w Królestwie Polskim tajna Polska Organizacja Wojskowa. Pierwszym komendantem POW został por. Tadeusz Żuliński.

"Celem POW jest zdobycie niepodległej Polski drogą walki zbrojnej. POW skierowuje swój oręż przeciwko największemu swemu wrogowi Rosji, jest w ścisłym kontakcie z Legionami Polskimi. [...]"

(Deklaracja ideowa POW)

25 listopada 1914

W Warszawie powstał Komitet Narodowy Polski, skupiający polityków

Reprodukcja pieczęci Rzeczypospolitej Polskiej z 1919 r.

polских orientacji prorosyjskiej z Romanem Dmowskim na czele. Komitet wysunął inicjatywę utworzenia legionów polskich u boku Rosji, w wyniku której powstał Legion Puławski.

Grudzień 1914

Z jednostek legionów polskich utworzono I Brygadę Legionów Polskich pod dowództwem Józefa Piłsudskiego i II Brygadę Legionów Polskich pod dowództwem gen. Karola Trzaski-Durskiego. Później powstaje także III Brygada Legionów Polskich.

Sierpień 1915

W opuszczonej przez Rosjan Warszawie powstaje Centralny Komitet Obywatelski z księciem Zdzisławem Lubomirskim na czele. Tworzy on Straż Obywatelską i reprezentuje Polaków wobec niemieckich władz okupacyjnych w Królestwie Polskim. Państwa centralne ustanawiają administrację okupacyjną w Królestwie Polskim. Północna część, niemiecka z gen. Hansem von Beselerem na czele (z siedzibą w Warszawie) i południowa, austriacka z gen. Karolem Kukiem z siedzibą w Lublinie.

5 listopada 1916

W Warszawie i Lublinie ogłoszono manifest gubernatorów Beselera i Kuka, wydany w imieniu cesarzy Niemiec i Austro-Węgier, zapowiadający utworzenie z ziem byłego zaboru rosyjskiego Królestwa Polskiego, związanego sojuszem z państwami centralnymi, oraz wojska polskiego.

"[...] Przejęci niezłomną ufnością w ostateczne zwycięstwo ich broni i życzeniem powodowani, by ziemie polskie, przez waleczne ich wojska ciężkimi ofiarami panowaniu rosyjskiemu wydarte, do szczęśliwej wywieść przyszłości, Jego Cesarska i Królewska Mość Cesarz Austrii i Apostolski Król Węgier oraz jego Cesarska Mość, Cesarz Niemiecki, ułożyli się, by z ziem tych utworzyć państwo samodzielne z dziedziczną monarchią i konstytucyjnym ustrojem. Dokładniejsze oznaczenie granic zastrzega się. Nowe Królestwo znajdzie w łączności z obu sprzymierzonymi mocarstwami rękojmię, potrzebne do swobodnego sil swych rozwoju. We własnej armii nadal żyć będą pełne sławy tradycje wojsk polskich dawniejszych czasów i pamięć walecznych towarzyszy broni w wielkiej obecnej wojnie. [...] Wielkie zaś, od zachodu z Królestwem Polskim sąsiadujące, mocarstwa z radością ujrzą u swych granic wschodnich wskrzeszenie i rozkwit wolnego, szczęśliwego i własnym narodowym życiem cieszącego się państwa. [...]"

(Proklamacja K. Kuka w imieniu cesarza Austro-Węgier Franciszka Józefa I w sprawie utworzenia nowego Królestwa Polskiego, tzw. Akt 5 listopada)

12 listopada 1916

Rozporządzenie gubernatora Beselera o utworzeniu w Warszawie [Tymczasowej] Rady Stanu Królestwa Polskiego.

Grudzień 1916

W parlamencie włoskim postawiono wniosek o utworzenie po wojnie niepodległej Polski.

25 grudnia 1916

Rozkaz dzienny cara Mikołaja II, mówiący iż jednym z celów wojny dla Rosji jest odbudowanie wolnej Polski z ziem trzech zaborów.

"[...] Wróg nie jest wygnany z okupowanych terytoriów. Rosja jeszcze nie osiągnęła wyznaczonych wojną celów: jak zajęcie Konstantynopola i cieśnin, a także odbudowanie wolnej Polski złożonej z trzech dotychczas rozdzielonych części. [...]"

(Rozkaz dzienny Mikołaja II do rosyjskich wojsk lądowych i morskich)

22 stycznia 1917

Prezydent USA Woodrow Wilson w orędziu do Senatu w sprawie warunków pokoju stwierdza:

"[...]Mężowie stanu są wszędzie zgodni co do tego, że winna istnieć zjednoczona, niepodległa i autonomiczna Polska [...]"

27 marca 1917

Piotrogrodzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich wydała orędzie do narodu polskiego. Orędzie to nie miało żadnej mocy sprawczej.

"Carat, który w ciągu półtora wieku dławił zarówno naród polski, jak i rosyjski, został obalony wspólnymi siłami proletariatu i wojska. Zawiadamiając naród polski o tym zwycięstwie wolności nad ogólnorosyjskim zandarmem, Piotrogrodzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich oświadcza, że demokracja w Rosji stoi na stanowisku uznania samookreślenia politycznego narodów, i oznajmia, że Polska ma prawo do całkowitej niepodległości pod względem państwowo-międzynarodowym. [...]"

29 marca 1917

Rosyjski Rząd Tymczasowy wydał proklamację w sprawie powstania niepodległego państwa polskiego.

"Polacy! Dawny polityczny rząd Rosji, źródło Waszej niewoli a naszego rozbicia, upadł na zawsze. [...] Polscy bracia! [...] Naród rosyjski, który

zrzucił jarzmo, przyznaje także polskiemu bratniemu narodowi pełne prawo stanowienia o swoim losie według własnej woli. Rząd prowizoryczny, wierny układom ze swymi sprzymierzeńcami, wierny wspólnym planom walki przeciwko światu germańskiemu, chciwemu walki, dopomoże do utworzenia niezawisłego państwa polskiego ze wszystkich terytoriów, w których Polacy tworzą większość, jako rękojmię trwałego pokoju w przyszłej, nowo zorganizowanej Europie. Państwo polskie, połączone z Rosją wolnym związkiem militarnym, utworzy silny wał przeciwko naciskowi państw centralnych na ludy słowiańskie. [...]"

Kwiecień 1917

W Rosji powstaje Dywizja Strzelców Polskich.

10 kwietnia 1917

Austro-Węgry zgodziły się przekazać legionistów polskich pochodzących z Kongresówki gubernatorowi Beselerowi, w celu utworzenia z nich Polskiej Siły Zbrojnej (Polnische Wehrmacht).

4 czerwca 1917

Prezydent Francji Raymond Poincaré wydaje dekret o utworzeniu Armii Polskiej we Francji.

"[...] Tworzy się we Francji na czas trwania wojny armię polską autonomiczną, poddaną pod rozkazy Naczelnej Komendy Francuskiej, a walczącą pod sztandarem polskim. [...] Armia polska rekrutuje się 1° z Polaków, służących obecnie w armii francuskiej, 2° z Polaków innego pochodzenia, dopuszczonych do przejścia w szeregi armii polskiej we Francji lub do zawarcia dobrowolnej umowy na czas trwania wojny na rzecz armii polskiej."

Czerwiec - lipiec 1917

Na I Ogólnym Zjeździe Wojskowych Polaków w Piotrogradzie powołano Naczelną Polską Komitet Wojskowy ("Naczipol") z Władysławem Raczkiewiczem na czele. Naczipol w porozumieniu z głównodowodzącym wojsk rosyjskich gen. Ławrem Kornitowem rozpoczął tworzenie wojska polskiego w Rosji. Powstały: I Korpus Polski pod dowództwem gen. Józefa Dowbór-Muśnickiego na Białorusi oraz II i III Korpusy Polskie pod dowództwem gen. Eugeniusza de Henning Michaelisa na Ukrainie.

Lipiec - sierpień 1917

Niemcy i Austriacy żądają od Legionów Polskich złożenia przysięgi:
"Przysięgam panu Bogu Wszchemogącemu, że Ojczyźnie mojej Pol-

skiemu Królestwu i memu przysłemu królowi na lądzie i wodzie i na każdym miejscu wiernie i uczciwie służyć będę, że w wojnie obecnej dotrzymam wier- nie braterstwa broni wojskom Niemiec i Austro-Węgier oraz państw z nimi sprzymierzonych [...]"

Piłsudski i żołnierze I i III Brygady Legionów odmawiają złożenia przysię- gi na wierność państwom centralnym. Niemcy odpowiedzieli internowaniem oficerów w Beniaminowie a żołnierzy w Szczypiornie. Piłsudski i Sosnkow- ski zostali uwięzieni w twierdzy w Magdeburgu.

"Nie dla korzyści obcych, nie w służbie niczyjej, nie z cudzego podszeptu i dla cudzej sprawy powstały i walczyły Legiony Polskie. Ale to właśnie spra- wilo, że od samego początku musiały one toczyć walkę nie tylko orężną: musiały prowadzić walkę o wiele jeszcze cięższą, o swoją godność narodową, o swoją samodzielność, o to, aby nie stać się bezwolnym narzędziem w rę- kach Austrii i Niemiec. [...] Uwięzienie Piłsudskiego stwierdzało w sposób ostateczny i niejako symboliczny, że państwa centralne nie chcą samodziel- nego wojska polskiego, ale tylko narzędzia w swoich rękach dla swoich ce- łów. [...]"

(Odezwa partii polskich w sprawie kryzysu przysięgowego, wysła- nia legionistów na front i aresztowania Józefa Piłsudskiego z 31 sierpnia 1917 r.)

8 sierpnia 1917

Polski Komitet Obrony Narodowej w USA zwraca się do prezydenta Woodrow Wilsona z memoriałem w sprawie odbudowy państwa polskiego.

"[...] Celem politycznym wszystkich Polaków jest odbudowanie całkowicie niepodległego państwa polskiego [...]"

15 sierpnia 1917

W Lozannie w Szwajcarii utworzono Komitet Narodowy Polski z Romanem Dmowskim na czele.

26 sierpnia 1917

Rada Stanu Królestwa Polskiego podaje się do dymisji w związku z kryzy- sem przysięgowym i aresztowaniem Piłsudskiego.

12 września 1917

Gubernator niemiecki Hans von Beseler powołuje w Warszawie Radę Re- gencyjną.

"Najwyższą władzę państwową w Królestwie Polskim aż do jej objęcia przez króla lub regenta oddaje się Radzie Regencyjnej z zastrzeżeniem stanowiska

mojarstw okupacyjnych według prawa międzynarodowego. Rada Regencyjna składa się z trzech członków, których w urzędowanie wprowadzają monarchowie mojarstw okupacyjnych. [...] Międzynarodowa reprezentacja Królestwa Polskiego i prawo zawierania umów międzynarodowych mogą być wykonywane przez polską władzę państwową dopiero po ukończeniu okupacji. [...]"

(Patent H. Beselera w sprawie władzy państwowej w Królestwie Polskim)

W skład Rady Regencyjnej weszli:
Arcybiskup warszawski Aleksander Kakowski
Książę Zdzisław Lubomirski
Ziemianin Józef Ostrowski

20 września 1917

Rząd francuski uznaje Komitet Narodowy Polski za reprezentację narodu polskiego

"[...] czuję się szczęśliwym oznajmić Panom, że Rząd Rzeczypospolitej [tj. Republiki Francuskiej] uznaje bardzo chętnie Polski Komitet Narodowy za oficjalną organizację polską i godzi się na urządzenie centralnej siedziby komitetu w Paryżu. Z najwyższym zadowoleniem stwierdza Rząd Rzeczypospolitej szczęśliwy wynik wysiłków, podjętych przez wybitne osobistości polskie celem stworzenia przy ścisłym współdziałaniu za sprzymierzonymi organami, który ma wbrew zwodniczym pokusom mojarstw centralnych przygotować organizację przyszłego suwerennego i niezawisłego państwa polskiego. Francja [...] Jest gotowa użyczyć Panom swej całkowitej pomocy i sądzi, że nie mogła dać Polsce lepszego dowodu swoich intencji, jak przyczyniając się do stworzenia na ziemi francuskiej przy współdziałaniu wszystkich sprzymierzonych autonomicznej armii polskiej, walczącej pod sztandarem narodowym. Uważa, że ta armia będzie widomym symbolem odrodzenia życia narodowego i że Polacy, którzy muszą być chwilowo wystawieni na próbę okupacji nieprzyjacielskiej, znajdują w akcji Francji i sprzymierzonych nowy powód do zaufania w urzeczywistnieniu przyszłych przeznaczeń Ojczyzny. [...]"

5 stycznia 1918

W przemówieniu do przedstawicieli brytyjskich związków zawodowych premier Wielkiej Brytanii David Lloyd George stwierdza:

"[...] Sądzimy jednakże, że niepodległa Polska obejmująca wszystkie rdzenne polskie żywioły, które zechcą wejść w jej skład, stanowi naglącą konieczność dla stabilizacji zachodniej Europy."

8 stycznia 1918

Prezydent USA Woodrow Wilson w orędziu do Kongresu Stwierdza:

"[...] Programem naszym jest program, który zapewni światu pokój; program ten, naszym zdaniem jedynie możliwy, jest następujący: [...]"

13. Należy stworzyć niezawisłe państwo polskie, które winno obejmować terytoria zamieszkałe przez ludność niezaprzeczalnie polską, któremu należy zapewnić swobodny dostęp do morza i którego niezawisłość polityczną i gospodarczą oraz integralność terytorialną należy zagwarantować paktem międzynarodowym. [...]"

9 lutego 1918

W Brześciu Litewskim podpisano traktat pokojowy pomiędzy państwami centralnymi a Ukraińską Republiką Ludową, na mocy którego przyznano Ukrainie Chełmszczyznę i część Podlasia.

15 / 16 lutego 1918

Na wieść o podpisaniu traktatu brzeskiego II Brygada Legionów pod dowództwem płk. Józefa Hallera przebija się przez front pod Rarańczą przechodząc na stronę rosyjską. Brygada wchodzi tam w skład II Korpusu Polskiego, którego dowództwo obejmuje Józef Haller.

7 marca 1918

Rada Regencyjna wydaje specjalną odezwę nazywając traktat brzeski z Ukrainą rozbiorem Polski.

Maj - czerwiec 1918

Podczas trwającej od lutego ofensywy na froncie wschodnim wojska państw centralnych okrażają i zmuszają do rozbrojenia Korpusy Polskie w Rosji. Po bitwie z Niemcami pod Kaniowem na Ukrainie kapituluje okrażony II Korpus Polski (11 maja). Na Białorusi kapituluje okrażony przez Niemców I Korpus Polski gen. Józefa Dowbór-Muśnickiego (21 maja). Na Ukrainie kapituluje otoczony przez wojska austriackie III Korpus Polski płk. Juliusza Rómmla.

3 czerwca 1918

Uchwała premierów Francji, Wielkiej Brytanii i Włoch stwierdza, iż:

"Utworzenie zjednoczonego i niepodległego Państwa Polskiego, z wolnym dostępem do morza, stanowi jeden z warunków trwałego i sprawiedliwego pokoju oraz panowania prawa w Europie."

Lipiec - październik 1918

Tworzenie polskich formacji wojskowych w Rosji, podporządkowanych Armii Polskiej we Francji. Powstały:

4 Dywizja Strzelców gen. Lucjana Żeligowskiego na Kubaniu, potem w Odessie

5 Dywizja Syberyjska płk. Waleriana Czumy na Powołżu

4 października 1918

Gen. Józef Haller po wydostaniu się z Rosji przez Murmańsk zostaje dowódcą Armii Polskiej we Francji.

7 października 1918

Rada Regencyjna wydaje manifest do narodu, formułując zasadę niepodległości Polski na podstawie 13 punktu Wilsona. Był to chronologicznie pierwszy akt polskiej władzy państwowej proklamujący odbudowę państwowości.

"Wielka godzina, na którą cały naród polski czekał z upragnieniem, już wybija. Zbliża się pokój, a wraz z nim ziszczenie nigdy nieprzedawnionych dążeń narodu polskiego do zupełnej niepodległości. W tej godzinie wola narodu polskiego jest jasna, stanowcza i jednomyślna. Odczuwając tę wolę i na niej opierając to wezwanie, stajemy na podstawie ogólnych zasad pokojowych, głoszonych przez prezydenta Stanów Zjednoczonych, a obecnie przyjętych przez świat cały, jako podstawa do urządzenia nowego współżycia narodów. W stosunku do Polski zasady te prowadzą do utworzenia niepodległego państwa, obejmującego wszystkie ziemie polskie, z dostępem do morza, z polityczną i gospodarczą niezawisłością, jako też z terytorialną nienaruszalnością, co przez traktaty międzynarodowe zagwarantowane będzie. [...]"

12 - 29 października 1918

Rada Regencyjna wydaje dekret o przejęciu władzy nad Polską Siłą Zbrojną i złożeniu przez nią przysięgi na wierność "Ojczyźnie swej, państwu polskiemu, i Radzie Regencyjnej, jako tymczasowej władzy zwierzchniej." Rada Regencyjna wydaje tymczasową ustawę o powszechnym obowiązku służby wojskowej i mianuje gen. Tadeusza Rozwadowskiego na szefa sztabu Polskiej Siły Zbrojnej.

28 października 1918

Polscy posłowie do parlamentu austriackiego na zebraniu w Krakowie tworzą Polską Komisję Likwidacyjną, która ma przejąć władzę w Galicji. Na jej czele staje Wincenty Witos.

"[...] Zebranie poselskie w Krakowie uchwaliło następujące rezolucje:

1. Posłowie polscy do austr[iackiej] Rady Państwa stwierdzają raz jeszcze, że ziemie polskie w obrębie monarchii austro-węgierskiej należą do państwa polskiego. [...]"

31 października / 1 listopada 1918

Wybuch walk polsko-ukraińskich we Lwowie.

6 / 7 listopada 1918

Z inicjatywy komendanta POW Edwarda Rydza-Śmigłego powstaje w Lublinie Tymczasowy Rząd Republiki Polskiej z Ignacym Daszyńskim na czele.

10 listopada 1918

Do Warszawy przybył zwolniony przez Niemców z więzienia w Magdeburgu Józef Piłsudski. Początek rozbrajania wojsk niemieckich w Królestwie Polskim.

11 listopada 1918

Rada Regencyjna wydaje dekret o przekazaniu władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu.

"Wobec grożącego niebezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, dla ujednostajnienia wszelkich zarządzeń wojskowych i utrzymania porządku w kraju, Rada Regencyjna przekazuje władzę wojskową i naczelne dowództwo wojsk polskich, jej podległych, Brygadierowi Józefowi Piłsudskiemu. [...]"

14 listopada 1918

Rada Regencyjna rozwiązuje się i przekazuje swoje kompetencje na ręce Józefa Piłsudskiego.

"Do Naczelnego Dowódcy Wojsk Polskich Józefa Piłsudskiego. Stan przejściowy podziału zwierzchniej władzy państwowej, ustanowiony odezwą z dnia 11 listopada 1918 roku, nie może trwać bez szkody dla powstającego Państwa Polskiego. Władza ta powinna być jednolita. Wobec tego, kierując się dobrem Ojczyzny, postanawiamy Radę Regencyjną rozwiązać, a od tej chwili obowiązki nasze i odpowiedzialność względem narodu polskiego w Twoje ręce, Panie Naczelnny Dowódcu, składamy do przekazania Rządowi Narodowemu. [...]"

16 listopada 1918

Józef Piłsudski powiadamia prezydenta USA oraz rządy wszystkich państw o powstaniu państwa polskiego.

"Jako wódz naczelny armii polskiej, pragnę notyfikować rządowi i narodowi wojującym i neutralnym istnienie państwa polskiego niepodległego, obejmującego wszystkie ziemie zjednoczonej Polski.

Sytuacja polityczna w Polsce i jarzmo okupacji nie pozwoliły dotychczas narodowi polskiemu wypowiedzieć się swobodnie o swym losie. Dzięki zmianom, które nastąpiły wskutek świątecznych zwycięstw armii sprzymierzonych wznowienie niepodległości i suwerenności Polski staje się odtąd faktem dokonanym.

Państwo polskie powstaje z woli całego narodu i opiera się na podstawach demokratycznych. Rząd Polski zastąpi panowanie przemocy, która przez sto czterdzieści lat ciążyła nad losami Polski, przez urządzenie na porządku i sprawiedliwości. Opierając się na armii polskiej pod moją komendą, mam nadzieję, że odtąd żadna armia obca nie wkroczy do Polski, nim nie wyrazimy w tej sprawie formalnej woli naszej. Jestem przekonany, że potężne demokracje Zachodu udzielą swej pomocy i braterskiego poparcia polskiej Rzeczypospolitej odrodzonej i niepodległej."

WYBÓR BIBLIOGRAFII

1. Ajnenkiel Andrzej: 75 rocznica odzyskania niepodległości : refleksje historyka // Niepodl. i Pamięć 1994, nr 1, s. 7-18
2. Batowski Henryk: Rozpad Austro-Węgier 1914-1918 : (sprawy narodowościowe i działania dyplomatyczne). - Wyd. 2 popr. i uzupełn. - Kraków : Wydaw. Literackie, 1982. - 389, [2] s., [16] s. portr. : mapy, tab.
3. Czubiński Antoni: Walka o granice wschodnie Polski w latach 1918 - 1921. - Opole : Instytut Śląski, 1993. - 313, [2] s., [6] k. map
4. Dowbór-Muśnicki Józef: Moje wspomnienia. - Poznań : [Konwent "Lechia"], 1996. - 358 s., [4] k. tabl. : faks., fot., pl., portr. + Załączniki : 168 s.
5. Duraczyński Eugeniusz: Odbudowa państwa polskiego w 1918 r[oku]. - Warszawa : "Książka i Wiedza", 1988. - 33, [7] s. - (Biblioteka Lektora i Wykładowcy ; 7)
6. Dziesięciolecie odrodzenia Polskiej Siły Zbrojnej : 1918 - 1928 / pod red. Henryka Mościckiego, Włodzimierza Dzwonkowskiego, Tadeusza Bałabana; przy współpr. Wojskowego Biura Historycznego. - Wrocław : Agencja

Wydawnicza Solidarności Walczącej, 1989. - 126 s. : mapy, portr., rys.

7. Garlicki Andrzej: Drugiej Rzeczypospolitej początki. - Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1996. - 232, [2] s. : il. (w tym kolor.), faks., fot., mapy, 2 pl., portr. - (A to Polska Właśnie)

8. Gaul Jerzy: Służba wywiadowcza w Polskiej Organizacji Wojskowej (1914-1918) // Prz. Hist. 1995, z. 2, s. 179-188 ; streszcz. w jęz. ang.

9. Gumowska Barbara: Opowieść o gen[erale] broni Lucjanie Żeligowskim. Cz.1: Lata 1865-1920. - Bydgoszcz : Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej. Oddział, 1994. - 100, [2] s. : portr. - (Biblioteka Wileńskich Rozmaitości ; 6)

10. Jabłoński Henryk: Polityka Polskiej Partii Socjalistycznej w czasie wojny 1914 - 1918. - Wrocław [etc.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1986. - 669, [3] s. : 2 mapy. - (Pisma wybrane / Jabłoński Henryk)

11. Kalendarz Niepodległości : kronika encyklopedyczna dwudziestolecia (1914 - 1939) : reprint wyd. z 1939 r. - Warszawa : "Herold-Press", 1990. - [8], 366, [5] s. : mapy, pl.

12. Kalendarz Niepodległości : na XX-lecie Odrodzenia Polski : kronika 3.900 wydarzeń w okresie lat 1914 - 1939 w układzie chronologicznym na każdy dzień kalendarza : 20 map historycznych, kalendarium na lata 1939-1940-1941. - Gdańsk : "Modem", 1990. - [8], 366, [2] s., [1] k. tabl. : mapy, err.

13. Klimecki Michał: Polskie formacje zbrojne w I wojnie światowej. - Warszawa : "Czasopisma Wojskowe", 1994. - 41 s. : mapy

14. Kowalski Włodzimierz Tadeusz: Rok 1918. [Wyd.2] Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1989. - 275, [5] s. : faks., fot., portr.

15. Lewandowski Jan: Królestwo Polskie wobec Austro-Węgier : 1914 - 1918. - Warszawa, Łódź : Państ. Wydaw. Naukowe, 1986. - 197, [2] s. - (Prace Wydziału Humanistycznego / Lubelskie Towarzystwo Naukowe. Monografie; t.21)

16. Lewandowski Jan: Królestwo Polskie wobec monarchii austro-węgierskiej w latach 1914 - 1918. - Lublin : UMCS, 1983. - 253, [2] s. - (Rozprawy Habilitacyjne / Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej ; 33)

17. Lipiński Waclaw: Walka zbrojna o niepodległość Polski w latach 1905-1918 / [przedm. Jan Molenda]. - Warszawa : "Wolumen", 1990. - 438, [2] s. : fot., mapy, portr. - (O Wolność i Niepodległość)

18. Lipiński Wacław: Wśród lwowskich orląt. [Wyd.3] - Warszawa : "Bellona", 1992. - 172, [4] s. : fot., portr.
19. Listopad 1918 we wspomnieniach i relacjach / wybór, oprac. i wstęp Piotr Łossowski, Piotr Stawecki. - Warszawa : Wydaw. Min. Obrony Narodowej, 1988. - 317, [3] s., [1] k. mapa
20. M. S.: Droga Legionów // Karta Nr 17 (1995), s. 11-13
21. Nie tylko Pierwsza Brygada (1914 - 1918) : z dokumentów, wspomnień, listów pozostawionych przez Stanisława Rostworowskiego / [wybór, oprac. tekstów, przedm., przypisy i indeksy Stanisław Jan Rostworowski]. [T.] 1: Z Legionami na bój , [T.] 2: Przed i po kryzysie przysięgowym , [T.] 3: W adiutanturze Rady Regencyjnej. - Warszawa : "Egros", 1993. - 207, [4] s. : faks., fot., portr. ; 331 s. : faks., fot., 3 mapy, portr. ; 280, [7] s. : 1 fot.
22. Niepodległość Polski w 1918 roku a procesy państwowotwórcze w Europie Środkowo-Wschodniej : materiały z międzynarodowej konferencji zorganizowanej w dniach 3-4 listopada 1993 roku w Lublinie / red. nauk. Zygmunt Mańkowski. - Lublin : Wydaw. UMCS, 1996. - 203 s. ; tekst część. fr. i tł. z ukr. i węg.
23. Odbudowa i rozwój państwowości polskiej w świetle dokumentów : 1908-1921 / wybór i oprac. Jan Myształ. - Gliwice : Wydaw. PŚ, 1993. - 333 s. - (Skrpty Uczelniane / Politechnika Śląska ; nr 1716)
24. Osica Janusz: Powrót na mapę Europy. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1989. - 294, [2] s. : fot., mapy, pl., portr. - (Szkice z Dziejów Polski)
25. Ossowski Piotr: Zerwane pęta : usunięcie okupantów z ziem polskich w listopadzie 1918 roku. - Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1986. - 255, [1] s., [32] s. tabl. : faks., fot., portr. - (Historia Najnowsza)
26. Ostoja-Owsiany Andrzej: Drogi do niepodległości. - Warszawa : Wydaw. Polskie, [19]89. - 208 s. : fot., portr. - (Biblioteka "Drogi")
27. Pajewski Janusz: Odbudowa państwa polskiego : 1914 - 1918. [Wyd.3] - Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1985. - 384 s., [16] s. tabl. : fot., mapy, portr., rys. ; tekst część. ang., fr., niem.
28. Schramm Tomasz: Wygrać Polskę : 1914 - 1918. - Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1989. - 80 s. : fot., mapy, portr. - (Dzieje Narodu i Państwa Polskiego ; III-57)
29. Suleja Włodzimierz: Orientacja austro-polska w latach I wojny światowej : (do aktu 5 listopada 1916 roku). - Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu

- Wrocławskiego, 1992. - 444 s. - (Acta Universitatis Wratislaviensis ; no 1421. Historia ; 103)
30. Szpakowski Zdzisław: Różne drogi ku niepodległości // Gaz. Pol. 1997, nr 45, s. 17
31. Teraz będzie Polska : wybór pamiętników z okresu I wojny światowej / wstęp, oprac. i przypisy Andrzej Rosner. - Warszawa : "Pax", 1988. - 233, [2] s.
32. Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej w Lublinie : listopad 1918. - Lublin : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1989. - Teka (8 k.) : faks., fot., portr.
33. U źródeł niepodległości : 1914 - 1918 : z dziejów polskiego czynu zbrojnego / red. nauk. Piotr Stawecki. - Warszawa : Wojskowy Instytut Historyczny, 1988. - 333, [3] s.
34. Wachowska Barbara: Od 11 listopada do 11 listopada, czyli spory o symboliczne święto niepodległości Polski // Acta UL. Fol. Hist. Z. 54. (1995), s. 3-35
35. Wieniawa-Długoszowski Bolesław: Wymarsz i inne wspomnienia / zebrał, oprac. i wstępem poprzedził Roman Loth. - Warszawa : Biblioteka "Więzi", 1992. - 311, [5] s., [16] s. tabl. : faks., fot., portr., rys. - (Biblioteka "Więzi" ; t. 75)
36. Winnicki Zdzisław J.: Rada Regencyjna Królestwa Polskiego i jej organy (1917 - 1918). - Wrocław : "Wektory", 1991. - [2], 5, 352, 106, 20 s. : err.
37. Wróbel Piotr: Listopadowe dni 1918 : kalendarium narodzin II Rzeczypospolitej. - Warszawa : "Pax", 1988. - 187, [1] s., [16] s. tabl. : faks., fot., portr.
38. Wrzosek Mieczysław: Polski czyn zbrojny podczas pierwszej wojny światowej : 1914 - 1918. - Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1990. - 50, [2] s., [32] s. tabl. : fot., mapy kolor., portr. - (Biblioteka Wiedzy Historycznej. Historia Polski)
39. Wrzosek Mieczysław: Wojny o granice Polski Odrodzonej 1918 - 1921. - Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1992. - 376, [4] s., [56] s. tabl. : fot., mapy, portr. - (Biblioteka Wiedzy Historycznej)

**„Wiersze dla dzieci” Juliana Tuwima
Zgadywanki literackie dla najmłodszych**

27 grudnia br. mija 45 rocznica śmierci poety, satyryka i tłumacza – Juliana Tuwima (1894–1953).

Przypominamy najmłodszym czytelnikom biblioteki wiersze, które stanowią dziś klasykę literatury dziecięcej, m.in. „Lokomotywę”, „Rzepkę”, „Słonia Trombalskiego” i in.

Zgadywanki zostały opracowane na podstawie „Wierszy dla dzieci” (wyd. 1988)

1. Pan Tralaliński i jego domownicy

*W Śpiewowicach, pięknym mieście
Na ulicy Wesolińskiej
Mieszkał sobie słynny śpiewak,
Pan Tralislaw Tralaliński
Jego żona ...*

No właśnie. Przypomnij sobie wierszyk o Panu Tralalińskim i podaj imiona pozostałych domowników:

Jego żona – _____

Jego córka – _____

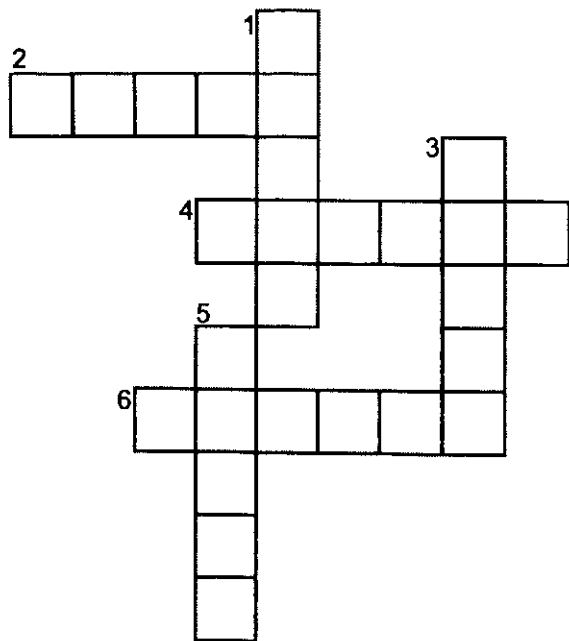
Jego synek – _____

Jego piesek – _____

Kotek zwie się – _____

a papużka – _____

2. Jakie to imiona?

1. Jest taka jedna .....
Nazwano ją ..... – Samosia.
Bo wszystko:
„Sama! sama! sama!”
Ważna mi dama!
2. Położył się ..... na łące
przygląda się niebu błękitnemu
i marzy ...
3. Idzie .....
Przez wieś,
Worek piasku niesie,
A przez dziurkę
Piasek ciurkiem
Sypie się za .....

4. *Biega, krzyczy pan .....
„Gdzie są moje okulary?”*
5. *Murzynek ..... w Afryce mieszka,
czarną ma skórę ten nasz koleżka.*
6. *Był raz głupi ..... A wiecie co zrobił?
Kiedy konie żarty, on im owies drobił.
Sitem wodę czerpał, ptaki uczył fruwać,
Poszedł do kowala: kozy chciał podkuwać.*

3. Stoi na stacji lokomotywa ...

Co się znajdowało w pierwszych sześciu wagonach doczepionych do lokomotywy?

A w jednym ....., a w drugim .....,
A w trzecim siedzą same .....,
Siedzą i jedzą tłuste kiełbasy,
A czwarty wagon pełen .....,
A w piątym stoi sześć .....,
W szóstym ....., o! jaka wielka!

4. Co się przydarzyło abecadłu?

Abecadło z pieca spadło
O ziemię się hukło,
Rozsypało się po kątach,
Strasznie się potłukło.
Napisz, co przydarzyło się w związku z tym upadkiem literkom:

I - _____
H - _____
B - _____
A - _____
S - _____

Julian Tuwim

5. Mini koło fortuny

Zakreślono kołem, w poszczególnych hasłach ujawniły się niektóre litery. Na podstawie podanej kategorii i odkrytych liter odgadnij o jakie hasła, zaczerpnięte z tytułów wierszy J.Tuwima, chodzi.

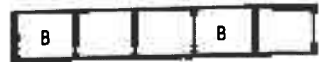
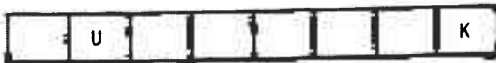
kategoria: przedmiot

kategoria: tytuł

kategoria: postać

6. Podaj tytuły wierszy na podstawie zamieszczonych fragmentów:

- * – Jestem Brzózka, nie „bżuska”
- Jestem Jabłko, nie „japko”
- Jestem Główka, nie „głufka”

- *
Ma on chłopczyka i dziewczynkę!
Miłego słonika i śliczną słoninkę.
Bardzo kocha te swoje słonięta,
Ale ich imion nie pamięta.

* Halo! o, halo lo lo lo lo!
Tu tu tu tu tu tu tu
Radio, radijo, dijo, ijo, ijo,
Trijo, trijo, tru lu lu lu lu,
Pio pio pijo lo lo lo lo lo
Plo plo plo plo plo halo!

---

* Przyszła gąska do kaczuszki,
Obgadały kurze nóżki.
Do indyczki przyszła kurka,
Obgadały kacze piórka.

Dmochowski Zygmunt: Mgławice koziorożca. -
Opole: "Wers", 1998. - 105 s.

Prezentowany tomik to już szósta książka poetycka. Stanisław Makowski napisał o twórczości Dmochowskiego: "Usiłuje ocalić to, co najbliższe, osobiste, drogie. Umiejętność takiego właśnie ujawniania emocji i stanów egzystencjalnych stanowi o wartości literackiej i uniwersalnym charakterze tej ostentacyjnie osobistej liryki".

Domska Janina: Niemodlin i ziemia niemodlińska od
1224 roku do początków XX wieku. - Opole-Niemodlin: EDJ Edytorstwo, 1998. - 120 s., [8] k. tabl. : il. -
Bibliogr. s. 109 - 111

Autorka, kustosz Archiwum Państwowego w Opolu, przedstawiła w swojej pracy historię Niemodlina i okolic od czasów najwcześniejszych do początków XX wieku. Jest to pierwsze polskie opracowanie, ma ono charakter popularnonaukowy. Książka kierowana jest do szerokiego kręgu czytelników, zaopatrzona w barwne ilustracje oraz bogatą bibliografię.

Drabina Jan: Życie codzienne w miastach śląskich XIV
i XV w. - Wyd.2 popr. - Wrocław: Wydaw."Skrzyba",
1998. - 209 s., [8] k. tabl.kolor. : il.

Autor, badacz historii średniowiecza, opublikował wiele książek dotyczących Śląska. Najnowsza publikacja jest drugim, uzupełnionym wydaniem. Stanowi skarbnicę wiedzy o niektórych przejawach życia w miastach śląskich późnego średniowiecza. Dowiadujemy się jakie były domy, ich wnętrza i wyposażenie, odwiedzamy warsztaty mistrzów rękodzielnictwa, kramy, karczmy, szkoły, szpitale, przytułki, ulice i place. Jesteśmy świad-

kami wyjątkowych wydarzeń zmieniających rytm życia: narodzin, ślubów i śmierci.

Górny Śląsk po podziale w 1922 roku : co Polska, a co Niemcy dały mieszkańcom tej ziemi? : praca zbiorowa / pod red. Zbigniewa Kapały, Wiesława Lesiuka, Marii Wandy Wanatowicz; Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; Państwowy Instytut Naukowy - Instytut Śląski w Opolu; Muzeum Górnos Śląskie w Bytomiu. T.2. - Bytom: [b.w.], 1997. - 298 s.

Zbiór artykułów jest pokłosiem międzynarodowej sesji naukowej zorganizowanej przez placówki w Bytomiu, Katowicach i Opolu. Materiały uzupełniają wiedzę historyczną z okresu lat 1922 - 1939 na Śląsku. Między innymi przedstawiają prawa mniejszości na obszarze podzielonego Górnego Śląska, działalność samorządów terytorialnych, stanowisko władz polskich i prasy wobec problemu mniejszości polskiej na Śląsku Opolskim.

Juranek Małgorzata: Nakło : zarys dziejów 1297 - 1997. - Nakło: Komitet Organizacyjny Obchodów 700-lecia Nakła, 1997. - 122 s. : il. kolor.

Okazuje się, że nawet niewielkie wsie mogą być przedmiotem opracowania monograficznego. Okazją do spisania dziejów Nakła jest doniosły jubileusz siedemsetlecia powstania wsi. Autorka przedstawia przeszłość miejscowości od czasów najdawniejszych, czyli od pierwszych śladów osadnictwa ludzkiego na tych terenach, aż do wybuchu II wojny światowej.

Maruszak Marek: Ziemia Opolska : [album] / tekst Jolanta Filipczyk. - Bielsko-Biała: Wydaw.Batura, 1998. - 63 s. : il. kolor.

Autorem albumu jest znany opolski artysta fotografik. Śląsk Opolski został zatrzymany w kadrze w około 100 najpiękniejszych ujęciach. Możemy podziwiać uroki zabytków Opola, Brzegu, Byczyny, Nysy, Niemodlina, Otmuchowa, Głubczyc, Paczkowa, Głogówka, Grodkowa, Białej i wielu innych miejscowości.

Płaskoń Jan: Wilgoć. - Opole: Wydaw. KANON, 1998.
- 190 s. : il.

Jan Płaskoń jest dziennikarzem, obecnie redaktorem naczelnym "Gazety Opolskiej". Jest laureatem wielu konkursów reporterskich. Za osiągnięcia w dziedzinie reportażu otrzymał w roku 1996 Nagrodę im. Bolesława Prusa. Prezentowana książka stanowi cykl reportaży z okresu powodzi stulecia. Ukazuje zachowania Opolan w czasie kataklizmu.

Siembieda Maciej: Piąta pora roku : reportaże. - [Opole]: Pro Media Sp. z o.o., 1998. - 175 s. : il.

Autor jest redaktorem naczelnym "Nowej Trybuny Opolskiej", doskonałym dziennikarzem, wiele razy nagradzany znaczącymi nagrodami za reportaż i publicystykę. Opublikował zbiory opowiadań i reportaży: "Gwiazdociąg odmienców" i "Pośmiertny zjazd absolwentów". Wiele reportaży w niniejszym tomie poświęconych jest Opolszczyźnie: Kluczborkowi, sołtysowi Dziewkowic, powodzi w Opolu, współpracy międzynarodowej w ramach Akademii Europejskiej, Zakładom Azotowym "Kędzierzyn", Opolskiemu Oddziałowi Intensywnej Opieki Medycznej.

Szołtysek Marek: Śląsk - takie miejsce na ziemi : (opisanie Ojcowizny Górnoszlązaków). - Rybnik: Wydaw. Śląskie ABC, 1998. - 63, [46] s. : il.

Ze wstępu: "...na bibliotecznych półkach jest wiele książek o śląskiej tematyce, ale w szkołach nie ma z czego uczyć dziejów Śląska. Brakuje prostej książki, popularyzującej wiedzę o tym regionie. Dlatego właśnie postanowiłem taką książkę napisać..." Taka właśnie jest ta książka: adresowana do młodzieży, bogato ilustrowana, podająca w pigułce wiedzę historyczną o Śląsku, przedstawiająca śląskie herby, architekturę miast i wsi, kulturę i obyczaje śląskie. Na blisko 40 stronach zamieszczono bogato ilustrowany, przeplatany śląskimi dowcipami, słownik gwary śląskiej.

Zięba Dariusz: Skorogoszcz - zarys dziejów / Urząd Miasta i Gminy w Lewinie Brzeskim; pod red.nauk. Bogdana Cimały. - Opole: Wydaw. Inst. Śląski, 1998. - 131 s. : il.

Prezentowana praca jest pierwszym polskojęzycznym opracowaniem dziejów Skorogoszczy, niegdyś miasteczka, obecnie wsi na trasie Opole - Brzeg. Jej autor jest mieszkańcem Skorogoszczy. Początkowo zbieranie informacji o losach swej osady w przeszłości traktował jako zamiłowanie. Z czasem, gdy wiedział sam coraz więcej, postanowił podzielić się tym ze współmieszkańcami. Praca zyskała uznanie i redaktorską pomoc w Zakładzie Badań Historycznych i Niemcoznawczych Instytutu Śląskiego w Opolu i przy jego pomocy wydana.

Żarczyński Piotr: Skrzydła anioła / wybór i red. Tadasz Soroczyński. - Kraków: Wydaw. PiT, 1998. - 51 s.

"Skrzydła anioła" są tomikiem debiutanckim poety. Piotr Żarczyński mieszka i pracuje w Opolu. Swoje poezje drukował w "Słowie Powszechnym" i almanachach literackich.

MINISTER
PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ

DDS/MK/UZP-231/1271/98

23.10.1998

Warszawa.....

Urząd Miasta Opola
Sekretariat 4

Wpłynęło: 1998 -11- 02

Nr: 1506

[Handwritten signatures and initials]

[Faint handwritten notes and a signature]

9470

Przewodniczący Zarządu
Gminy Opole

Komisja Krajowa
NSZZ „Solidarność”

Uprzejmie zawiadamiam, że przesłane przy wniosku z dnia 18 września 1998 r.

**POROZUMIENIE O STOSOWANIU
PONADZAKŁADOWEGO UKŁADU ZBIOROWEGO PRACY
DLA PRACOWNIKÓW PAŃSTWOWYCH INSTYTUCJI KULTURY
DO PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W INSTYTUCJACH
KULTURY, DLA KTÓRYCH ORGANIZATOREM JEST GMINA
OPOLE
ZAWARTE W DNTU 31 LIPCA 1998 R.**

zostało wpisane do Rejestru Porozumień o Stosowaniu Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy w dniu 23 października 1998 r.
Karta Rejestrowa Porozumienia: P-XXXI/U-XII.

Z upoważnienia
Ministra Pracy i Polityki Socjalnej
PODSEKREIARZ STANU

[Handwritten signature]
Alicja Sobótka

POROZUMIENIE

O STOSOWANIU

PONADZAKŁADOWEGO UKŁADU ZBIOROWEGO PRACY DLA

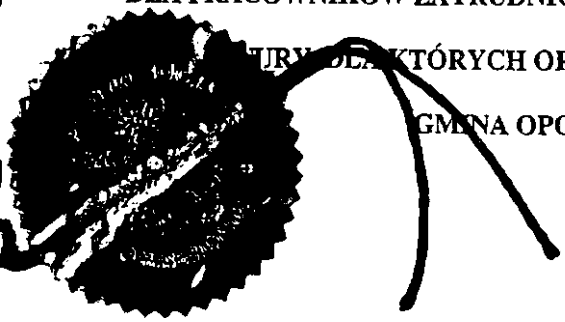
PRACOWNIKÓW PAŃSTWOWYCH INSTYTUCJI KULTURY

ZAWARTEGO W DNIU 29 KWIECZNIA 1997R.

DLA PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W INSTYTUCJACH

KULTURY DLA KTÓRYCH ORGANIZATOREM JEST

GMINA OPOLE.

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SOCJALNEJ

Wpisane do Rejestru Porozumień o Stosowaniu
Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy

KARTA REJESTROWA POROZUMIENIA

W dniu 23. X 98r. Nr: P-XXXI/4-XI

Poroz. o stos. P. uł. 4-XII do por. zakt. w inst.
kult. organiz. gmin Gm. Opole

zawarty w dniu: 31. VII 1998r.

obowiązujący od dnia: 23. X 1998r.

z upoważnienia
Ministra Pracy i Polityki Socjalnej
PODSEKRETARZ STANU

[Signature]
(podpis osoby odpowiedzialnej)

POROZUMIENIE

zawarte w dniu 31 lipca 1998 r.

pomiędzy:

— Przewodniczącym Zarządu Gminy Opole mgr Leszkiem Poganem z siedzibą w Opolu, Rynek – Ratusz, kod 45-015

a

— Komisją Krajową NSZZ „Solidarność z siedzibą w Gdańsku, ul. Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk, reprezentowaną przez Panią mgr Danutę Kobiálko Przewodniczącą Komisji Międzyzakładowej Bibliotek Publicznych Województwa Opolskiego NSZZ „Solidarność” o stosowaniu Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Państwowych Instytucji Kultury zawartego w dniu 29 kwietnia 1997 r. dla pracowników zatrudnionych w instytucjach kultury, dla których organizatorem jest Gmina Opole.

§ 1

Porozumieniem objęci są pracownicy zatrudnieni w:

1. Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu
2. Miejskim Ośrodku Kultury w Opolu
3. Galerii Sztuki Współczesnej w Opolu

§ 2

Do pracowników objętych porozumieniem stosuje się Ponadzakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Pracowników Państwowych Instytucji Kultury zawarty w dniu 29 kwietnia 1997 roku – w brzmieniu obowiązującym w dniu wejścia w życie porozumienia – z wyjątkiem: art. 42 i załącznika Nr 1 do układu.

§ 3

Zmiana postanowień układu przez strony, które zawarły ten układ, nie powoduje zmian w treści porozumienia.

§ 4

Porozumienie zawiera się na czas nieokreślony. Okres wypowiedzenia wynosi trzy miesiące kalendarzowe.

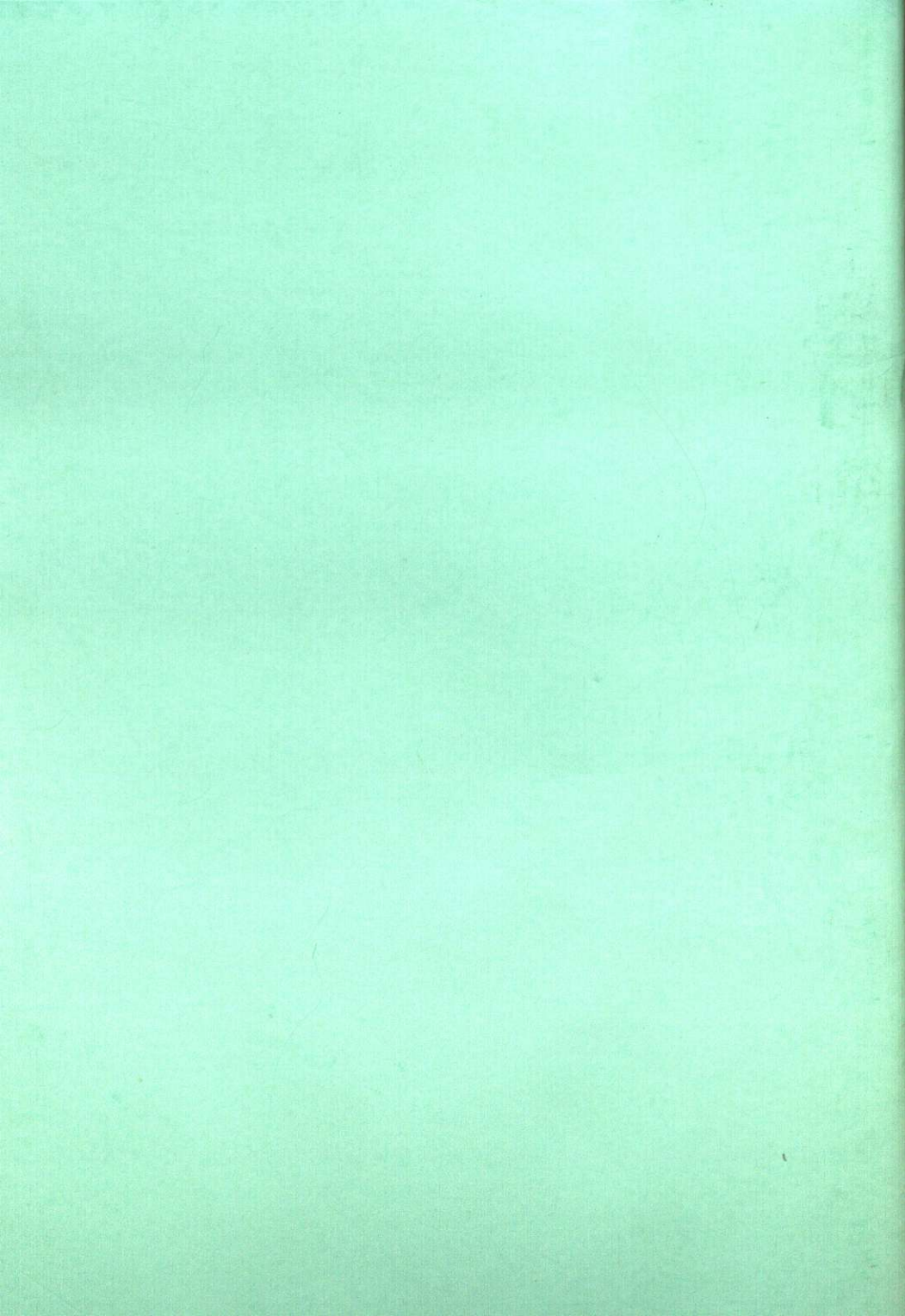
§ 5

Porozumienie wchodzi w życie z dniem zarejestrowania.

Za Komisją Krajową
NSZZ „Solidarność”
Międzyzakładowej Bibliotek Publicznych
Województwa Opolskiego
ul. Piastowska 13
80-855 Gdańsk
tel. 54 10 31 54 02 40
Danuta Kobiálko

Przewodniczący Zarządu Gminy Opole
Leszek Pogan

Czy znasz te dinozaury?
Zagadki dla najmłodszych?

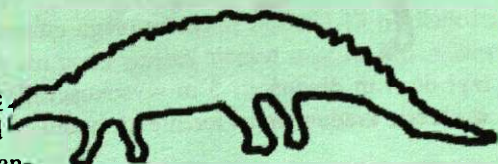
Dzieci, które interesują się dinozaurami lub które chciałyby poznać te wspaniałe, już nieżyjące zwierzęta zachęcamy do rozwiązania zagadki konturowej.

Zabawa polega na odgadnięciu nazw ośmiu dinozaurów na podstawie narysowanego konturu (zarysu ciała) i krótkiej charakterystyki zamieszczonej obok każdego rysunku.

Pomocne w rozwiązywaniu zagadek o dinozaurach okażą się z pewnością następujące książki:

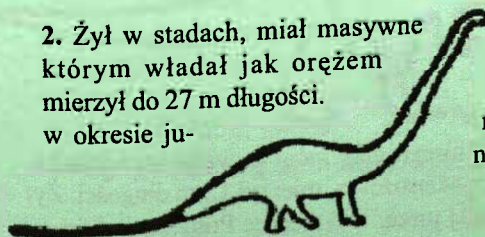
1. Bailey J., Seddon T.: *Paleontologia*. Warszawa 1996
2. *Kronika Ziemi*. Warszawa 1992
3. Lambert D.: *Księga dinozaurów*. Warszawa 1994

1. Roślinożerca, żywiący się głównie paprociami. Przed atakami chronił go potężny pancerz, groźne kolce. Przypominał długą jaszczurkę, od karku po koniec ogona

nokrytą najeżonymi kolcami pancerzem. Mierzył 4 m długości, żył około 130 milionów lat temu w okresie dolnej kredy, na terenie północnej Anglii.

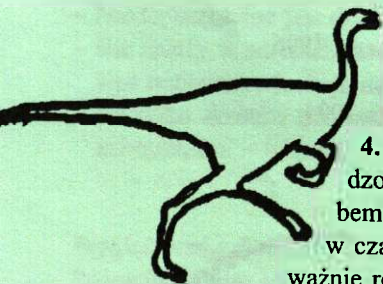
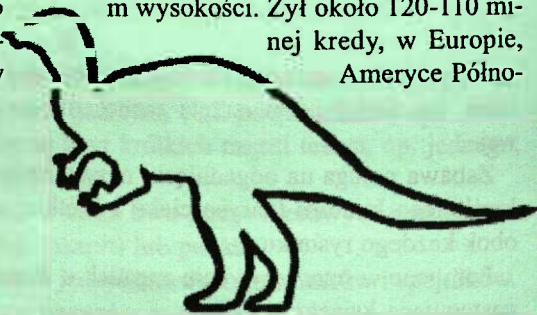
2. Żył w stadach, miał masywne ciało, długą szyję i okazały ogon, którym władał jak orężem mierzył do 27 m długości. w okresie ju-

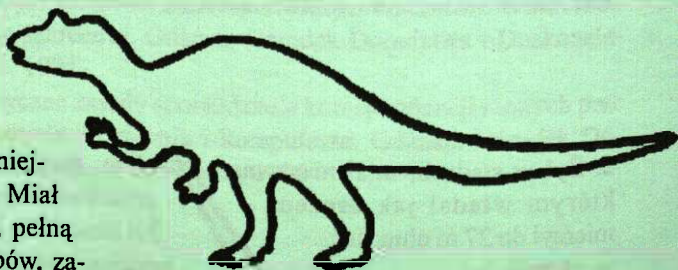
ciało, długą szyję i okazały ogon, przeciwko wrogom. Roślinożerca, żył około 150-140 milionów lat temu rajskim, na zachodzie Ameryki Północnej i na terenie Tanzanii (Afryka)

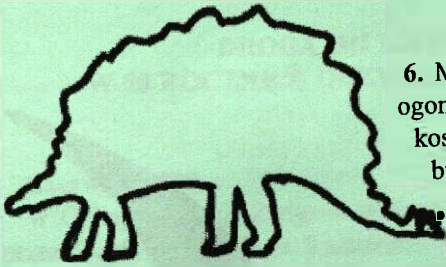
3. Roślinożerca, żył w grupach lub stadach. Chodził zwykle na czterech nogach, czasem na dwóch. Miał kończyny przednie o czterech palcach i przypominającym kolec kciuku. Mógł poruszać nim na boki i używał go do obrony. Mierzył 10 m długości i 5 m wysokości. Żył około 120-110 milionów lat temu w okresie dolnej kredy, w Europie, w Azji, na północy Afryki i w Ameryce Północnej.

4. Lekkie ciało, długie nogi, sprawiały że był urodzonym sprinterem. Długą szyją i bezzębnym dziobem przypominał strusia. Szttywny ogon pomagał mu w czasie biegu utrzymywać równowagę. Jadał przeważnie rośliny choć nie gardził owocami i jajami. Mierzył do 4 m długości i 3 m wysokości. Żył około 70 milionów lat temu w okresie kredowym na terenie Mongolii.

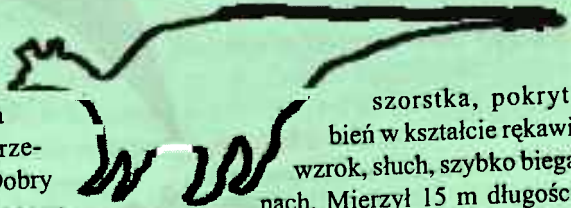

5. Jeden z najgroźniejszych dinozaurów. Miał olbrzymią paszczę, pełną ostrych jak piła zębów, zakrzywione pazury i potężny ogon, którego cios mógł powalić przeciwnika. Poruszał się z szybkością 8 km/godz. Mięsożerca, mierzył 12 m długości. Żył około 150 milionów lat temu w górnej jurze, w Ameryce Północnej, Afryce, Chinach.

6. Mała głowa, grube ciało, kolczasty ogon. Wzdłuż grzbietu biegły dwa rzędy kostnych płyt o kształcie ściętego rombu. Żył w stadach, roślinożerca, jadał niskie paprocie. Miał potężny ogon z kostnymi płytami na jego końcu

znajdowały się cztery 1 metrowe kolce, które stanowiły obronę przed wrogami. Żył około 140 milionów lat temu w okresie górnej jury w Ameryce Północnej.

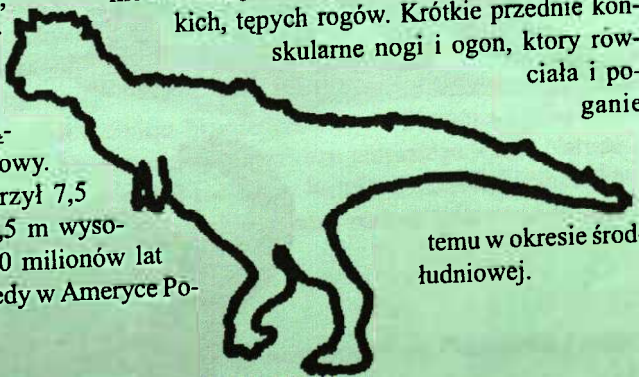
7. Roślinożerca, skóra łuskami, na głowie grzeby z jednym palcem. Dobry na mocnych tylnych kończy-
Żył 70-66 milionów lat temu w okresie górnej kredy, w prowincji Alberto w Kanadzie oraz USA i w Meksyku.

szorstka, pokryta bież w kształcie rękawiczek, słuch, szybko biegających. Mierzył 15 m długości.

8. Potężna głowa, wie para niewielkich, długie mównowały ciężar zwał na wyciąw przed dużej głowy. Mięsożerca, mierzył 7,5 m długości do 3,5 m wysokości. Żył 100-90 milionów lat kowej i górnej kredy w Ameryce Po-

mocne szczęki z ostrymi jak noże zębami. Na głókich, tępych rogów. Krótkie przednie końskularne nogi i ogon, który równociała i po-ganie

temu w okresie śród-ludniowej.

ODPOWIEDZI:

W nawiasach podano nazwy łacińskie

1. Hyleozaur (Hylaeosaurus)
2. Barozaur (Barosaurus)
3. Iguanodont (Iguanodon)
4. Gallimin (Gallimimus)
5. Allozaur (Allosaurus)
6. Stegozaur (Stegosaurus)
7. Lambeozaur (Lambeosaurus)
8. Karnotaur (Carnotaurus)

